

Българските
митници
през 2023 г.

БЪЛГАРСКИТЕ МИТНИЦИ ПРЕЗ 2023 Г.

3	ВЪВЕДЕНИЕ
4	ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗИ, ДДС ПРИ ВНОС И МИТА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА
5	ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗ
8	ПРИХОДИ ОТ ДДС ПРИ ВНОС
11	ПРИХОДИ ОТ МИТА
13	МИТНИЧЕСКИ, АКЦИЗЕН И ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И ПРЕВЕНЦИЯ
14	ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ
15	ЕНЕРГИЙНИ ПРОДУКТИ
16	АЛКОХОЛ И АЛКОХОЛНИ НАПИТКИ
17	ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА
17	ПАРИЧНИ СРЕДСТВА – ВАЛУТА
17	БЛАГОРОДНИ МЕТАЛИ – ЗЛАТО И СРЕБРО И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ
18	ПРОМЕНИ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО
19	НАРКОТИЦИ, ОРЪЖИЯ И ПРЕКУРСОРИ
20	ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА НЕЗАКОННИЯ ТРАФИК НА ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА И НА ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА
22	ГУМЕНИ ЛОДКИ И ИЗВЪНБОРДОВИ ДВИГАТЕЛИ ЗА ТЯХ
23	IPR – ЗАЩИТА НА ПРАВА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ
25	РАЗУЗНАВАТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ И АНАЛИЗ НА РИСКА
26	КОНТРОЛ СЪС СКАНИРАЩИ СРЕДСТВА
27	ДРУГИ СЛУЧАИ
28	ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ
30	МИТНИЧЕСКИ ЛАБОРАТОРИИ
33	МИТНИЧЕСКА ПОЛИТИКА
35	АКЦИЗНА ПОЛИТИКА
37	РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ
41	ОБРАБОТКА НА ТОВАРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА
42	РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ГРАНИЧНИТЕ ПУНКТОВЕ
44	ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ
46	ИНТЕГРИТЕТ И ДЕЙНОСТ НА ИНСПЕКТОРАТА
48	МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО
51	КОМУНИКАЦИЯ С БИЗНЕСА, ГРАЖДАНИТЕ И МЕДИИТЕ

Издава: Агенция „Митници“, Списание „Митническа хроника“, година I (XXVIII), ISSN 2815-3200

Адрес: 1202 София, ул. „Г. С. Раковски“ 47, тел.: (02) 9859 4210, pr@customs.bg

Директор на Агенция „Митници“: Павел Тонев

Снимки: Агенция „Митници“, Интернет, Unsplash

Предпечат: Илиян Германов

Списание се издава онлайн и се разпространява безплатно чрез www.customs.bg

Броят е приключен редакционно на 18.01.2024 г.

Уважаеми госпожи и господа,

Обичайно постиженията на Агенция „Митници“ се измерват в числа, а безспорни постижения са числово изражение не липсват и през 2023 година. На фона на сложната международна обстановка, и като изключим инфлационния пик на 2022 г., приходите следват устойчиво историческата тенденция на ръст, като общо събраните постъпления са в размер на 12 502.2 млн. лева.

И докато общите резултати са повлияни от обективни международни икономически фактори, то през 2023 г. истинският измерител за работата на Агенция „Митници“ и постижение, което следва да бъде отбелязано, са приходите от акциз. Те не само преизпълняват плана за 2023 г. с 3.5% и надминават със 7.7% приходите за 2022 година, но и за първи път приходите от акциз преминават границата от 6 млрд. лева и достигат до 6 148.0 млн. лева.

Нарастват приходите във всички основни групи акцизни продукти, като в голяма степен ръстът се дължи на увеличение в освободените количества. Определящи за положителните резултати при касовото изпълнение на приходите от акциз за горива през 2023 г. са постъпленията през втората половина на годината, когато техният размер изпреварва със 106.4 млн. лева (8.8%) събраното през сравнимия период на 2022 г. и изцяло компенсирало изоставането (89.8 млн. лева), отчетено през първото полугодие.

Нетните приходи от акциз на тютюн и тютюневи изделия през 2023 г. достигнаха 3345.0 млн. лева и отчетоха рекорден ръст от 11.2% (336.2 млн. лева) спрямо 2022 година. В най-голяма степен това се дължи на ръста на освободените за потребление цигари (с 5.5%) и на нагреваемите тютюневи изделия (с 87.4%), които общо допринасят за повишените приходи с 218.1 млн. лева.

Ръст се отбеляза и по линия на разкритите от митническите инспектори нарушения с акцизни стоки. Задържаните нелегални цигари достигат близо 97 млн. къса или 2,3 пъти повече в сравнение с миналата година. Нарастват и иззетите количества тютюни, алкохолни напитки и някои енергийни продукти. Чрез съвместни проверки с органите на МВР на територията на страната е преустановена дейността на нелегални фабрики за цигари и депа за съхранение на акцизни стоки без документи. В същото време по външните и нередко на вътрешните граници на страната, митническите служители разкриват случаи на укрити в иноватив-

ни тайници или превозвани с неверни документи тютюневи изделия и други контрабандни стоки.

И през 2023 г. година митническите органи установиха недеklarирана валута в значителни размери – над 41 млн. левова равностойност, която е пренасяна необявена в посока от Западна Европа към Азия. Наред с работата „на терен“ бяха приети и промени във Валутния закон и Наказателния кодекс, които въвеждат ясна процедура за доказване на произхода на средствата и предвиждат по-тежки наказания. Работата по валутното законодателство е един от примерите, в които не само високият резултат за разкрити нелегални стоки може да се нарече успех, защото новото законодателство е и инструмент за налагането на по-адекватни санкции.

През 2023 г. Агенция „Митници“ се сблъска и с други нестандартни предизвикателства. Едно от тях бе регулацията на превоза на малки надуваеми лодки, използвани за трафик на мигранти през Ламанша. Чрез легални механизми и активни проверки бяха предотвратени редица опити за внос, а добрите резултати намериха признание в лицето на Националната агенция за борба с престъпността на Великобритания.

Изминалата 2023 г. отбеляза и успешния финал на някои от най-големите IT-проекти на Агенция „Митници“, които доведоха до пълна дигитализация на основните митнически процеси по внос, износ и транзит. В същото време 2023 г. беше и стартовият период на други технологични предизвикателства, свързани с управлението и обработката на трафика, които тепърва ще се изграждат и развиват през 2024 г. и следващите години.

Активната и резултатна работа на митническите служители бе оценена високо на поредица форуми и при множество международни посещения, включително на европейския комисар Марейд Макгинес и на британския министър по въпросите на имиграцията Робърт Дженрик, които се запознаха лично с работата на ГКПП Капитан Андреево.

С поглед към изтеклата 2023 г. можем да обобщим, че тя беше година на границите, но и на диалога, на многото предизвикателства, на големите задачи и трудните решения, но все пак това беше една година, в която митниците постигнаха сериозни резултати.

Павел Тонев,
директор на Агенция „Митници“

ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗИ, ДДС ПРИ ВНОС И МИТА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

През 2023 г. касовите постъпления от акцизи, ДДС при внос, мита и глоби, събрани от Агенция „Митници“ са в размер на 12 502.2 млн. лева. Събраната сума е с 895.4 млн. лева (6.7%) по-малко от приходите от акцизи, ДДС при внос, мита и глоби през 2022 г. и с 650.1 млн. лева (4.9%) под планираните за 2023 година (Таблица 1). Отчетеният спад се дължи на по-ниските постъпления от ДДС при внос и мита, продиктувани от редица фактори като нарушаване на веригите за доставки на стоки и услуги в резултат на продължаващи и нововъзникващи военни конфликти, забавянето на икономическата активност, навлизащата рецесия в редица държави в еврозоната и намаляващия износ, спада и колебанията на цените на международните пазари на основните суровини, обект

на внос от трети страни, действието на Регламент на съвета (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, както и Регламент (ЕС) 2022/870 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно временни мерки за либерализиране на търговията с Украйна. Същевременно, приходите от акцизи, които не са пряко уязвими от промените в цените и инфлацията като фактор на икономическата среда, бележат значителен ръст от 441.1 млн. лв. през 2023 г. и достигнаха рекордните 6 148 млн. лв. Едва 2% (118 млн. лв.) от отчетените приходи от акцизи се дължат на въведените по-високи акцизни ставки за тютюн и тютюневи изделия и добавянето на нови продукти за пушене през 2023 година.

Приходи	Изпълнение 2022 г.	Годишен план 2023 г.	Изпълнение 2023 г.	% на изпълнение на плана
ОБЩО:	13 397.7	13 152.3	12 502.2	95.1
Акциз	5 706.9	5 939.0	6 148.0	103.5
ДДС при внос	7 233.8	6 800.0	6 021.6	88.6
Мита	451.2	405.0	322.7	79.7
Глоби, санкции, лихви и други приходи	5.9	8.3	10.0	120.6

Таблица 1. Приходи на Агенция „Митници“ за 2023 г. (млн. лева)

В структурно отношение, ръст спрямо 2022 г. се отчита при приходите от акцизи (7.7%) и при постъпленията от глоби, санкции, лихви и други приходи (70.8%), докато при приходите от ДДС при внос и мита се отчита спад, съответно от 16.8% при приходите от ДДС от внос и 28.5% при приходите от мита.

Графика 1. Приходи от акциз за периода 2014 г. – 2023 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници“

ПРИХОДИ ОТ АКЦИЗ

През 2023 г. касовите постъпления от акцизи са в размер на 6 148.0 млн. лева, което представлява 103.5% изпълнение на приходите от акцизи, заложи в Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 година. Събраната сума е с 441.1 млн. лева (7.7%) над приходите за 2022 г. и с 209.0 млн. лева (3.5%) над планираните за 2023 година.

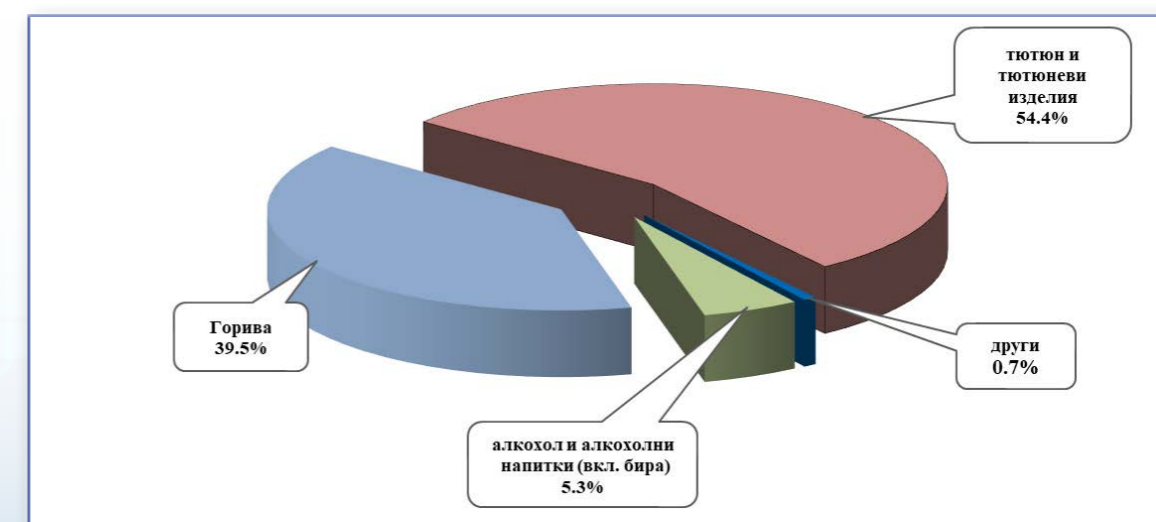
Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“ през 2023 г. на Министерство на земеделието е преведена сума в размер на 100.0 млн. лева., с 0.003 млн. лв. повече спрямо 2022 година.

През 2023 г. 99.9% от приходите от акцизи са формирани от сделки в страната и 0.1% от внос, а в структурата на приходите от акцизи по групи сто-

ки се отчита следната динамика:

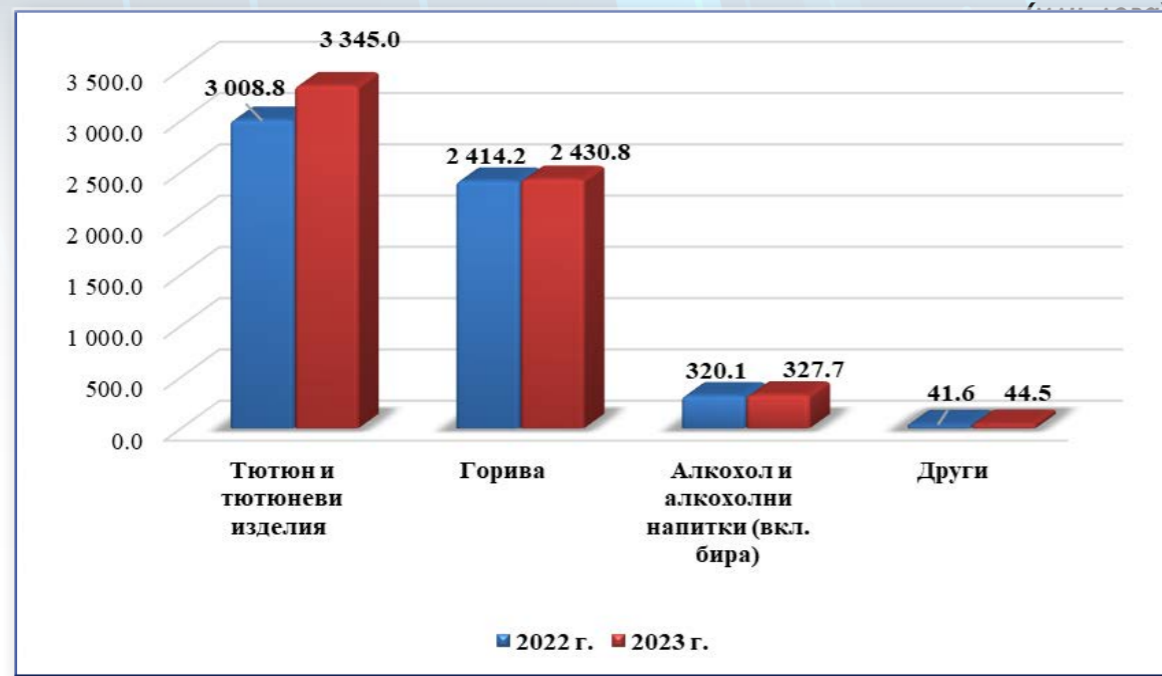
- касовите приходи от акцизи за тютюн и тютюневи изделия нарастват с 11.2% (336.2 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления се увеличава от 52.7% през 2022 г. на 54.4% през 2023 г.;
- касовите приходи от акцизи за горива нарастват с 0.7% (16.6 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления намалява от 42.3% през 2022 г. на 39.5% през 2023 г.;
- касовите приходи от акцизи при алкохола, алкохолните напитки и бирата нарастват с 2.4% (7.6 млн. лева), а делът им в общите акцизни постъпления намалява от 5.6% през 2022 г. на 5.3% през 2023 г.;
- касовите приходи от акцизи при другите акцизни стоки нарастват със 7.1% (3.0 млн. лева), а техният дял в общите касови приходи от акцизи се запазва на нивата от 2022 г. – 0.7 %.

Графика 2. Структура на касовите приходи от акцизи по групи стоки през 2023 година

Източник: Агенция „Митници“

Графика 3. Касови приходи от акциз по групи стоки за 2022 г. и 2023 година

Източник: Агенция „Митници“

Приходи от акцизи за горива

Касовите приходи от акциз за горива през 2023 г. са в размер на 2 430.8 млн. лева, нарастват с 0.7% (16.6 млн. лева) в сравнение с 2022 г. и изпреварват заложените суми в годишния план за 2023 г. с 2.1% (49.5 млн. лева). Определящи за положителните резултати при касовото изпълнение на приходите от акциз за горива през 2023 г. са постъпленията през втората половина на годината, когато техният размер изпревари със 106.4 млн. лева (8.8%) събраните суми през сравнимия период на 2022 г. и изцяло компенсират изоставането (89.8 млн. лева), отчетено през първото полугодие на 2023 година. Влияние върху отчетения резултат оказаха и отменените (в сила от 01.08.2023 г.) разпоредби на §66 от ПЗР на ЗАДС, които предвиждаха прилагането на намалена акцизна ставка за облагане на втечен нефтен газ и природен газ, предназначени за потребление като моторно гориво, както и за енергийните продукти, използвани за осъществяване на комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

► Газьол

Приходите от акциз за газьол формират основната част от брунтните приходи от горива (71.8% дял). Брунтният размер на акциза за тази акцизна стока през 2023 г. е 1 968.5 млн. лева, което е с 45.7 млн. лева (2.4%) повече спрямо 2022 година. Обложените с акциз количества газьол през 2023 г. са 3 059.6 млн. литра, с 2.2% (66.7 млн. литра) повече от количествата през предходната година.

Отчита се спад (1.1%) на възстановения акциз за газьол, като през 2023 г. са възстановени 111.8 млн. лева, при 113.1 млн. лева през 2022 година. Сумата на акциза за газьол, ефективно постъпила в държавния бюджет през 2023 г. (касово изпълнение) е 1 856.7 млн. лева, което е с 47.0 млн. лева (2.6%) над събраната през 2022 година.

► Бензин

Приходите от акциз за бензин представляват 18.3% от брунтните приходи от акцизи за горива. Произведените и внесени количества бензин, за които е заплатен акциз през разглеждания период са 718.5 млн. литра, което представлява ръст от 4.0% спрямо обложените през 2022 г. количества. Ефективно постъпилите суми от акциз за бензин през 2023 г. са в размер на 502.4 млн. лева, с 23.4 млн. лева (4.9%) над събраните през 2022 година.

► Керосин

Брунтните приходи от акциз за керосин през 2023 г. са в размер на 192.6 млн. лева и нарастват с 11.0% (19.1 млн. лева) в сравнение с 2022 г., докато размерът на възстановения акциз за керосин нараства с 28.4% (195.6 млн. лева през 2023 г. при 152.4 млн. лева през 2022 г.). Сумата на възстановения акциз за керосин през 2023 г. надвишава с 3.0 млн. лева начислените задължения за акциз при този продукт, което формира отрицателен нетен ефект за общото касово изпълнение през 2023 година.

► Втечен нефтен газ

Приходите от акциз за втечен нефтен газ заемат 1.8% от брунтните приходи от акцизи за горива през 2023 година. Ефективно постъпилите суми от акциз през календарната година са в размер на 48.9 млн. лева, като се отчита спад от 29.2% спрямо 2022 година. Отчетеният спад е резултат от действащите до 31.07.2023 г. законодателни облекчения (§66 от ПЗР на ЗАДС отменен, в сила от 01.08.2023 г.), довели до пропуснати ползи от прилагането на мярката през 2023 г. в размер на около 94.1 млн. лева.

► Природен газ

Брунтните приходи от акциз за природен газ през 2023 г. са в размер на 20.7 млн. лв., с 4.6 млн. лева (18.0%) под събраните през 2022 година. Количествата природен газ, освободени за потребление на територията на страната през изминалата 2023 г., възлизат на 108.7 млн. гигаджаула, което е със 7.1% по-малко спрямо 2022 година. Ефектът от действащите до 31.07.2023 г. регулации за ползване на намалена акцизна ставка за природен газ, потребен като моторно гориво и за производство на топлинна енергия се изразява в пропуснати ползи от около 6.6 млн. лева за приходите от акциз през 2023 година.

Приходи от акцизи за тютюн и тютюневи изделия

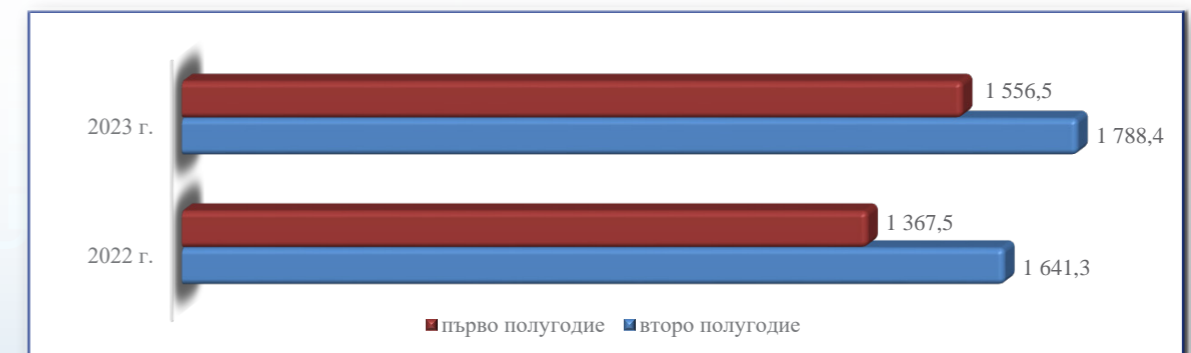
Нетните приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия през 2023 г. достигнаха 3 345.0 млн. лева и отчетоха рекорден ръст от 11.2% (336.2 млн. лева) спрямо нетните приходи от акциз през предходната 2022 г. (3 008.8 млн. лева).

Три са основните фактори, които са определящи за този резултат:

- 1.1.1. Увеличаване на акцизните ставки за облагаемите продукти в групата на тютюна и тютюневите изделия. Като пряк ефект, мярката за увеличаване на акцизните ставки за продуктите от групата на тютюна и тютюневите изделия доведе до допълнителни приходи от акциз през 2023 г. в размер на 114.1 млн. лева.
- 1.1.2. Увеличаване на количествата тютюн и тютюневи изделия, освободени за потребление на територията на страната. По експертна оценка, допълнителните приходи от акциз през 2023 г. като резултат от ръста на освободените за потребление количества тютюн и тютюневи изделия достигат 218.1 млн. лева.
- 1.1.3. Добавяне на нови продукти за пушене в групата на тютюна и тютюневите изделия, като подлежащи на облагане с акциз. В резултат на определянето на акцизни ставки за нови продукти за пушене (течности за електронни цигари, независимо дали съдържат никотин и заместители на тютюна, съдържащ никотин) през 2023 г. са събрани допълнително 3.9 млн. лева.

Основната част (53.5%) от приходите от акциз за тютюн и тютюневи изделия се реализира през второто полугодие на 2023 година. Приходите от акциз за тютюн и тютюневи изделия през второто полугодие на 2023 г. превишават, както събраните суми през сравнимия период на 2022 г., така и тези, събрани през първото полугодие на 2023 година (графика 4).

Графика 4. Приходи от акциз за тютюн и тютюневи изделия по полугодия на 2022 г. и 2023 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници“

Количествата на обложените с акциз цигари през 2023 г. нарастват с 5.5% (от 15 947.8 млн. къса за 2022 г. на 16 826.8 млн. къса за 2023 г.). Средните ставки на акциза при цигарите са съответно 179.09 лева/1000 къса за 2022 г. и 184.53 лева/1000 къса за 2023 г. (ръст от 3.0%). Среднопретеглената продажна цена за потребителска опаковка (кутия цигари- 20 къса) нараства с 4.0% (0.22 лв.) от 5.43 лв. за 2022 г. до 5.65 лв. за 2023 година.

През 2023 г. количествата тютюн за пушене, обложени с акциз намаляват с 0.9% спрямо 2022 г. (от 518.5 тона през 2022 г. до 513.8 тона през 2023 г.). Осреднената акцизна ставка на тютюна за пушене през 2023 г. нараства с 5.1% (от 152 лв./кг през 2022 г. до 159.80 лв./кг през 2023 г.). Нетните приходи от акциз за тютюн за пушене през 2023 г. са в размер на 82.0 млн. лева, с 3.2 млн. лева (4.1%) над събраните през 2022 година.

Събраните приходи от акциз за нагреваемите тютюневи изделия през 2023 г. са в размер на 149.5 млн. лева, със 79.5 млн. лева (113.5%) над събраните през 2022 година. Осреднената акцизна ставка за нагреваемите тютюневи изделия през 2023 г. нараства с 13.9% (от 233.00 лв./кг през 2022 г. до 265.45 лв./кг през 2023 г.), а освободените за потребление количества с 87.4% (от 300.7 тона през 2022 г. до 563.4 тона през 2023 г.).

Приходи от акцизи за алкохол, алкохолни напитки и бира

Нетните приходи от акциз за алкохол, алкохолни напитки и бира през 2023 г. възлизат на 327.7 млн. лева и отчитат ръст от 2.4% (7.6 млн. лева) спрямо 2022 година. Групата стоки формира 5.3% от общите приходи от акциз.

Ръстът на приходите от акциз при тази група

акцизни стоки се определя на първо място от нарастването на касовите постъпления от акциз за алкохолни напитки (2.5%, 6.2 млн. лева). Количествата алкохолни напитки, за които е заплатен акциз (с приложена ставка различна от нула лева) през 2023 г. нарастват с 2.5% спрямо 2022 година.

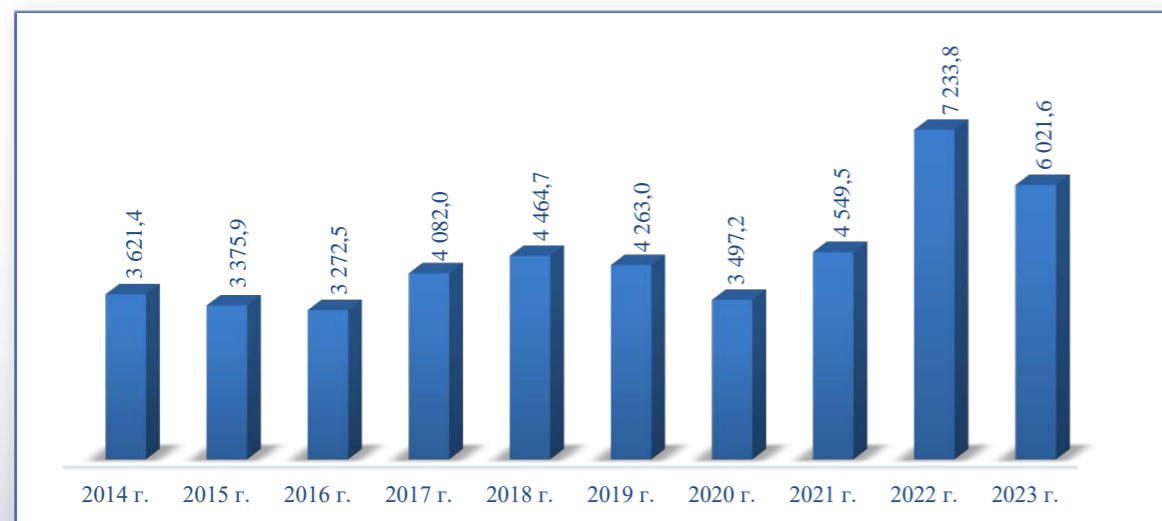
Постъпленията от акциз за бира през 2023 г. са 73.4 млн. лева, като се отчита спад от 4.2% (3.2 млн. лева) спрямо събраните приходи през 2022 година. Приходите от акциз за бира имат сравнително малък дял (1.2%) в общите постъпления от акцизи.

ПРИХОДИ ОТ ДДС ПРИ ВНОС

Военната инвазия на Русия в Украйна през 2022 г., нарушените световни пазари, наложените санкции от ЕС, в т.ч. за забрана на внос на определени продукти с произход Русия, ограниченията за внос на стоки от Украйна, понижението на цените при внос на храните, промишлените доставки, петрола и горивата, както и други причини с геополитически и икономически характер доведоха до значителния спад на вноса от трети страни през 2023 г. спрямо 2022 година. По предварителни данни на НСИ вносът на стоки в България за периода януари-ноември 2023 г. намалява с 10.5 % в сравнение със същия период на 2022 г., като вносът от трети страни е спаднал с 20.3%, а този от ЕС едва с 2.5 %.

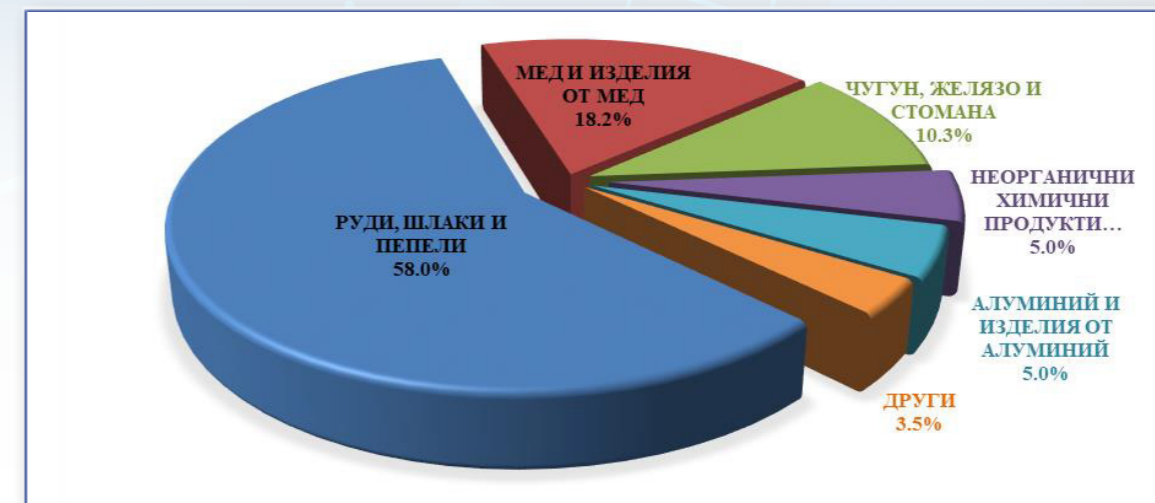
По предварителните данни на Агенция „Митници“ спадът на вноса от трети страни спрямо 2022 г. се запазва на тези равнища до края на 2023 година. Следва да се има предвид и че значителен дял от стоките, декларирани като внос от трети страни не са източник на приходи от ДДС при внос за Агенция „Митници“, като например стоките, оформени при режим на отложено начисляване на ДДС при внос, в съответствие с разпоредбата на

Графика 5. Приходи от ДДС при внос за периода 2014 – 2023 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници“

Графика 6. Относителен дял на стоките (глави по КН) в размера на ДДС с отложено начисляване

Източник: Агенция „Митници“

чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност (16.4% от стойността на вноса от трети страни през 2023 г.), стоките, оформени при режим „Активно усъвършенстване“ (5.1% от стойността на вноса от трети страни през 2023 г.) и други.

Постъпленията от ДДС при внос на стоки през 2023 г. са в размер на 6 021.6 млн. лева и представляват 88.6% изпълнение на плана за годината и са с 1 212.1 млн. лева (16.8%) по-малко от събраните през 2022 година.

След 01.07.2019 г. е въведена възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност.

Ефектът от прилагането на този режим през 2023 г. е неначислен ДДС при внос в размер на

1 340.7 млн. лева. Стоките с най-значителен дял са: стоки от глава 26 по КН (Руди, шлаки и пепели) – 777.5 млн. лева и стоки от глава 74 по КН (Мед и изделия от мед) – 244.4 млн. лева. Общо 68 икономически оператори са се възползвали през 2023 г. от възможността да отложат начисляването на ДДС при внос.

Деклариран ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС)

Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС) през 2023 г. спрямо 2022 г. се наблюдава спад при всички

Таблица 2. Изменение на декларирания ДДС при внос по групи стоки и изчислени индекси през 2023 година

Групи стоки	Изменение на начисления ДДС (в %) 2023 г./2022 г.	Отн. дял (в %)	Индекс на цени при внос* (XII.2022=100)	Индекс на физическия обем при внос* (XII.2022=100)
Храни и напитки	-30.0	9.7	89.5	77.7
Промишлени доставки	-17.3	30.2	91.3	89.4
Горива и смазочни материали	-27.9	24.4	82.5	73.0
Инвестиционни стоки	-6.1	19.2	101.7	92.6
Транспортно оборудване	-16.3	6.0	103.4	102.0
Потребителски стоки	-4.7	9.5	98.30	101.2
Общо:	-18.2	100	91.3	86.5

* Индексите са изчислени на база статистическа стойност на съпоставими стоки, допуснати за свободно обръщение и крайно потребление в страната, внесени от трети страни.

групи стоки. Цените на стоките, внесени от трети страни намаляват през 2023 г. с 8.7% спрямо 2022 година. Понижението на индекса на физическите обеми е с 13.5%.

Храни и напитки

Начисленият ДДС при внос през 2023 г. от храни и напитки е в размер на 579.5 млн. лева, с 248.5 (30.0%) по-малко спрямо 2022 година.

Основна причина за реализирания спад са ограниченията за внос на определени селскостопански стоки от Украйна, действащи в периода май-ноември 2023 година. През отчетната година начисленият ДДС при внос от тези стоки с произход Украйна е 41.1 млн. лева при 258.2 млн. лева за 2022 г. или само в резултат на прилагането на тези ограничения са събрани с 217.1 млн. лева (84.1%) по-малко постъпления спрямо 2022 година.

Промишлени доставки

Понижението на цените на промишлените доставки с 8.7% и на количествата с 10.6% води до 376.5 млн. лева (17.3%) по-малко начислен ДДС при внос през 2023 г. спрямо 2022 година.

Нарушените световни пазари доведоха до затруднени доставки на торове (глава 31 по КН) и 109.6 млн. лева намаление на ДДС при внос от тези стоки през 2023 г. спрямо 2022 година. В резултат на намалените количества при стоките от глава 15 по КН (Мазнини и масла от животински или растителен произход...) се отчита спад на декларирания ДДС при внос с 49.7 млн. лева (64.0%). Понижението на цените на стоките от глава 72 по КН (Чугун, желязо и стомана) оказва влияние върху начисления ДДС при внос – намаление с 46.3 млн. лева (14.5%).

Горива и смазочни материали

През 2023 г. начисленият ДДС при внос на горива и смазочни материали е в размер на 1 454.7 млн. лева, с 27.9% (562.3 млн. лева) по-малко спрямо предходната година. Цените на стоките допуснати за свободно обращение и крайна употреба намаляват със 17.5%, а количествата с 27.0%.

Република България получи разрешение за внос на суров петрол и стоки от тарифна позиция 2710 (Нефтени масла или масла от битуминозни минерали, различни от суровите...) с произход Русия, чрез дерогация от 05.12.2022 година. Въпреки това затруднените доставки, трудната реализация на горивата с руски произход и понижението на цените на петрола на световните пазари доведоха до спад на начисления ДДС при внос от тези стоки.

Декларираният ДДС при внос на суров нефт

през 2023 г. намалява с 390.5 млн. лева (25.6%) спрямо 2022 година.

Ефектът върху начислените суми за ДДС при внос на суров петрол в зависимост от изменението на физическия обем, цената и валутния курс се разпределя, както следва:

- ефектът от спада на количеството в барели с 11.4% се изразява в понижението на декларираните суми за ДДС при внос със 173.3 млн. лева;
- ефектът от спада на цената с 14.1% (от 80.7 долара/барел средно за 2022 г. на 69.3 долара/барел средна цена за 2023 г.), се изразява в понижението на декларираните суми за ДДС при внос със 190.8 млн. лева;
- ефектът от спада в осреднения валутен курс на долара спрямо лева с 2.3% (от 1.85 лева/USD през 2022 г. на 1.81 лева/USD през 2023 г.) за вноса през изследвания период суров петрол се изразява в намаление на декларираните суми за ДДС при внос с 26.4 млн. лева.

При внос на стоки от тарифна позиция 2710 (Нефтени масла или масла от битуминозни минерали, различни от суровите...) с произход Русия се отчита спад от 120.5 млн. лева (46.9%) на начисления ДДС при внос през 2023 г. спрямо 2022 година.

Наложените ограничения за внос в ЕС на въглища и други продукти с произход Русия (Приложение XXII на Регламент на съвета (ЕС) № 833/2014) водят до пропуснати ползи в размер на 53.8 млн. лева от ДДС при внос.

Инвестиционни стоки и транспортно оборудване

Декларираните суми от ДДС при внос при инвестиционни стоки през 2023 г. са в размер на 1 142.2 млн. лева, като се регистрира понижението със 74.0 млн. лева (6.1%) спрямо 2022 година. Наблюдава се намаление на внесените количества със 7.4% и ръст на цените при внос с 1.7%.

От внос на транспортно оборудване през 2023 г. са начислени 358.2 млн. лева, с 69.7 млн. лева (16.3%) по-малко в сравнение с 2022 година. Индексът на физическите обеми на внесено транспортно оборудване се увеличава с 2.0%, а индексът на цените – с 3.4% спрямо 2022 година. Повишаването на двата индекса се дължи основно на внесени стоки под режим „Активно усъвършенстване“, за които не се дължи ДДС при внос. Разглеждайки индексите единствено за вноса на стоки, обложени с ДДС при внос, се наблюдава противоположна тенденция по отношение на индекса на физическите обеми – същият намалява с 21.9%, а цените се увеличават със 7.1%.

Потребителски стоки

През 2023 г. декларираните суми за ДДС при внос на потребителски стоки са в размер на 567.6 млн. лева като намаляват с 27.7 млн. лева (4.7%) в сравнение с 2022 година. Количествата на внесените потребителски стоки показват повишение от 1.2%, а цените намаляват с 1.7%.

ПРИХОДИ ОТ МИТА

Приходите от мита са традиционен собствен ресурс на ЕС и законодателството, което се прилага за тях е изцяло на ниво ЕС.

През 2023 г. постъпленията от мита при внос са в размер на 322.7 млн. лева, със 128.5 млн. лева (28.5%) по-малко спрямо 2022 г. и с 20.3% (82.3 млн. лева) под планираните за годината 405.0 млн. лева в изпълнение на ЗДБРБ /ДВ. бр. 66/2023 година. Най-високи са приходите от мита, отчетени през месеците януари (28.5 млн. лева), февруари (29.4 млн. лева) и май (34.2 млн. лева). Освен традиционния внос на стоки, които са водещи и на годишна база, през посочените месеци като значим за приходите е отчетен и вносът на стоки, за които размерът на начислените мита значително надхвърля средномесечните стойности за 2023 г., а това са житни растения, биодизел, амоняк, изделия от чугун, желязо и стомана, торове.

Всички показатели, които се използват за оценка на динамиката на приходите от мита при внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“ отбелязват спад през 2023 г. спрямо 2022 година. Количествата на внесените стоки, обложени със ставка на митото, различна от „0“

намаляват с 21.8%, осреднената статистическа стойност за кг внесена стока спада с 5.4% и осреднената ставка на митото, приложена за облагане на внесените от трети страни стоки намалява с 3.6%.

Групите стоки, вносът на които допринася в най-голяма степен за постигането на рекордни постъпления от мита през 2022 г., през 2023 г. оказват негативно влияние, което е определящо за отчетения спад. През 2023 г. спрямо 2022 г. десет групи стоки, при които е регистриран най-голям спад на приходите от мита формират в номинално изражение изоставане от близо 115.3 млн. лева или 89.8% от отчетения общ спад в размер на 128.5 млн. лева. Тези десет групи стоки обхващат вноса на чугун, желязо и стомана, торове, алуминий и изделия от алуминий, пластмаси и автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности, захар и захарни изделия, неорганични химични продукти, платове, животински, растителни или микробни мазнини и масла, слънчогледово масло, дървен материал. За формирането на посочените резултати съществено влияние оказва действието през 2023 г. на Регламент 833/2014 на Съвета относно ограничителни мерки във връзка с действия на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, Регламент (ЕС) 2022/870 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно временни мерки за либерализиране на търговията, допълващи търговските отстъпки, приложими за украинските продукти, съгласно Споразумението за асоцииране

Графика 7. Приходи от мита при внос за периода 2014 г. – 2023 година (млн. лева)

Източник: Агенция „Митници“

между Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия и техните държави членки, от една страна, и Украйна, от друга страна, Регламент 2465/2022 г. за автономно суспендиране на митото за период от 6 месеца, считано от 16 декември 2022 г. при внос на определени стоки от трети страни.

Водещите групи стоки обложени със ставка, различна от „0“, при които въпреки отчетените спадове спрямо 2022 г., през 2023 г. се регистрира най-голям размер на приходите от мита са:

- стоки от глава 39 по КН (Пластмаси и пластмасови изделия) – 29.4 млн. лева (спад от 21.1%);
- стоки от глава 87 по КН (Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности...) – 28.5 млн. лева (спад от 25.6%);
- стоки от глава 84 по КН (Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати) – 28.1 млн. лева (спад от 2.8%);
- стоки от глава 85 по КН (Електрически машини и

апарати, електроматериали и техните части...) – 25.6 млн. лева (спад от 10.8%);

- стоки от глава 76 по КН (Алуминий и изделия от алуминий) – 19.4 млн. лева (спад от 33.3%).

Посочените пет групи стоки формират 40.9% от начислените приходи от мита през 2023 година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е дялът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума за 2023 г. е 174.7 млн. лева, което представлява 54.5% от всички мита, като за отчетната година приходите от мита за стоки, внесени от Китай бележат спад спрямо 2022 г. с 21.3%. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Русия – 18.0 млн. лева, 5.6% дял и спад от 65.4% спрямо 2022 година. Следват приходите от мита за стоки, внесени от Турция (13.3 млн. лева приходи, 4.1% относителен дял и спад от 56.4%), САЩ (12.8 млн. лева приходи, 4.0% относителен дял и ръст от 3.2%) и Индия (11.1 млн. лева, 3.5% дял и спад от 1.1%). Вносът от петте водещи държави формира 71.7% от начислените приходи от мита при внос на стоки от трети страни.

МИТНИЧЕСКИ, АКЦИЗЕН И ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И ПРЕВЕНЦИЯ

През 2023 г. митническите органи при осъществяване на контролните си функции по разкриване и предотвратяване на митнически, валутни и акцизни нарушения, са образували административнонаказателни преписки по съставените общо 8630 акта за установяване на административни нарушения. Съставените актове по видове нарушения са както следва:

- 5 109 за установяване на митнически нарушения по Закона за митниците;
- 181 за установяване на нарушения по Валутния закон. При тези нарушения се наблюдава ръст – почти в двоен размер, на съставените актове още в първото шестмесечие на 2023 г.
- 1 332 за установяване на нарушения по Закона за акцизите и данъчните складове, което е с ръст от 2% спрямо 2022 г.
- 2 акта за установяване на нарушения по Закона за пътищата;
- 1 996 акта за установяване на нарушения по Закона за движение по пътищата;
- 3 акта за установяване на нарушения по Закона за управление на отпадъците;
- 7 акта за установяване на нарушение по Закона за експортния контрол.

През второто шестмесечие са съставени 4.4% повече актове, като актовете по Закона за митниците бележат ръст от над 20%.

Броят на издадените Решения за одобряване на сключени споразумения за прекратяване на административнонаказателни производства е 649.

По реда на Наказателно-процесуалния кодекс са образувани общо 346 досъдебни производства за престъпления, по които Агенция „Митници“ има компетентността да разследва, от които:

- за престъпления по чл. 234 от НК са образувани 96 досъдебни производства;
- за престъпления по чл. 242 от НК са образувани 178 досъдебни производства;
- за престъпления по чл. 242а от НК са образувани 5 досъдебни производства;
- за престъпления по чл. 251 от НК са образувани 61 досъдебни производства;
- за престъпления по чл. 255 от НК са образувани 6 досъдебни производства.

БОРБА С НЕЗАКОННОТО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА АКЦИЗНИ СТОКИ

Борбата с незаконното разпространение на акцизни стоки е един от основните приоритети на

Задържани акцизни стоки за периода	2022*	2023	Разлика 2023/2022	Ръст 2023/2022 %
Цигари, пури и пурети (късове)	41 606 889	96 961 412	55 354 523	133
Тютюн за пушене (кг)	4 244	17 806	13 563	320
Вино (литри)	4 963	6 159	1 196	24
Бира (литри)	1 222	40 342	39 121	3 203
Етилов алкохол (литри)	45 739	159 086	113 347	248
Енергийни продукти (литри) **	165 444	97 655	- 67 789	-41
Енергийни продукти (кг)**	16 564	45 417	28 853	174
Нагреваеми тютюневи изделия (късове)	-	88 892	88 892	n/a
Течности за електронни цигари (литри)***	-	24 544	24 544	n/a
Заместителите на тютюна, съд. никотин (кг)****	-	1 081	1 081	n/a

* данните за 2022 г. са окончателни и включват количества, за които са установени нарушения

** в литри – бензин, дизел, газьол, разреждители и др. в кг – тежки горива, масла, LPG и др.

*** данни във вр.с влезлите в сила от 01.03.2023 г. промени в ЗАДС

**** данни във вр.с влезлите в сила от 01.08.2023 г. промени в ЗАДС

Агенция „Митници“. През 2023 г. освен традиционните цигари, пури, пурети, тютюни за пушене и наргиле, енергийни продукти и алкохол, през 2023 г. се прибавиха и други продукти за пушене с и без съдържание на никотин.

Тютюневи изделия

В резултат на осъществения контрол през 2023 г. митническите органи са задържали, иззели и обезпечили като доказателство: 96,96 млн. къса цигари; 17.8 хил. кг тютюн за пушене (в т.ч. 12.8 хил. кг обработен тютюн и 5 хил. кг тютюн за наргиле), 24.5 хил. л. течности за електронни цигари и 1081 кг заместители на тютюна (паучове).

В сравнение с предходната година, през 2023 г. при общото количество задържани цигари има ръст в размер на 133%, а при тютюна за пушене – 320%.

През 2023 г. митническите органи при 10 случая са задържали цигари в количества над 1 млн. къса в нарушение на акцизното и митническо законодателство, като за сравнение спрямо предходната година случаите са били само 2. Значимите задържания на цигари при установяването на нелегални фабрики за производство на цигари, депа за съхранение и камиони превозващи цигари в количествено изражение представляват 70% от общия обем задържани тютюневи изделия.

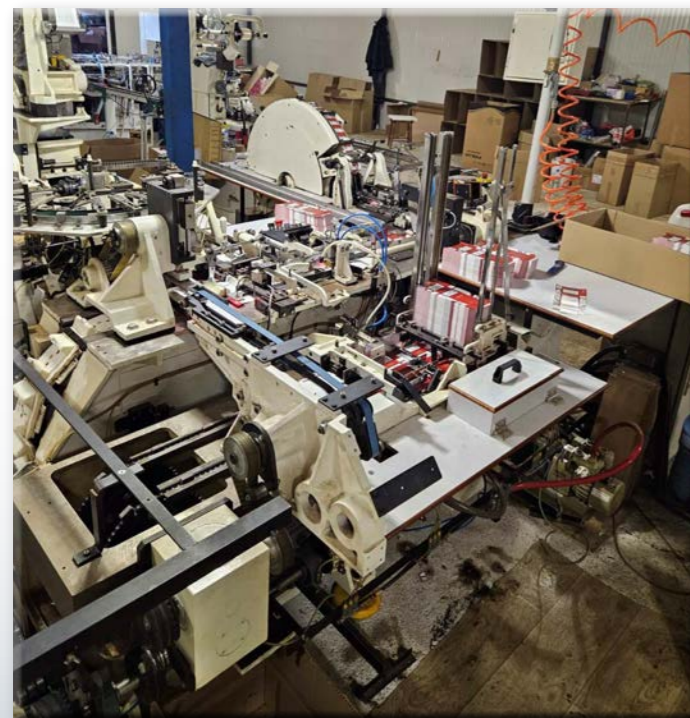
На 20.04.2023 г. митническите органи съвместно с ДАНС разкриват в гр. Севлиево нелегална фабрика за производство на цигари, както и близо 4 млн. къса цигари и 3.7 т. нарязан тютюн за производство на тютюневите изделия. По време на контролните

действия фабриката е работила, а на място са установени седем лица. Предотвратената щета за държавния бюджет е около 1.5 млн. лева.

На 04 и 05.12.2023 г. митнически служители от отдел ММГ съвместно с ГД БОП участваха в разкриването на депо за нелегални цигари в с. Калугерово, обл. Пазарджик (над 22 млн. къса цигари), както и в установяването на нелегална фабрика за цигари в с. Гелеменово, обл. Пазарджик.

На МП Капитан Андреево при четири различни случая са задържани над 17 млн. къса цигари. На 24.01.2023 г., въз основа на рисков анализ на МП Капитан Андреево са задържани укрити 2.6 млн. къса цигари. Тютюневите изделия са открити в товарното помещение на камион, превозващ по документи сапун от Турция за Германия. На 20.02.2023 г. са задържани 12.2 млн. къса цигари неправилно декларираны, а на 30.11.2023 г. при проверка на камион от Турция за Франция и Германия бяха задържани укрити в интериорни врати 1.5 млн. къса цигари. На 11.12.2023 г. по метода на анализа на риска в камион пътуващ от Турция за Германия при извършена проверка в товарното помещение бяха открити 1.3 млн. къса цигари вместо декларираны по документи чаршафи.

Друга тенденция от 2023 г. е укриването на тютюневи изделия в мебели и части за тях. В два отделни случая, превозни средства пътуващи от Турция за Германия, са селектирани за проверка на база анализа на риска. В първия случай в маси с огледала са открити 600 000 къса цигари, а във втория в мебелни плоскости са открити 716 000 къса цигари.

На българо-румънската граница при три различни случая са задържани над 23 млн. къса цигари в камиони напускащи страната. На 28.08.2023 г. на ГКПП Дунав мост Русе при проверка на камион превозващ по документи строителни материали от Македония за Румъния са открити 12 млн. къса цигари. При друг случай на 09.02.2023 г. на ГКПП Никопол – ферибот при проверка на товарен автомобил са открити зад превозваната стока 9 млн. къса цигари. Товарният автомобил по документи е превозвал хавлиени кърпи.

На 24.04.2023 г. след анализ и разследване в дирекция МРР е идентифициран и проверен в Бургас обект за производство на течности за електронни цигари в нарушение на акцизното законодателство. В обекта са установени машини и оборудване за пълнене и пакетиране на течности, големи количества течности и консумативи за тяхното производство. Иззетото количество незаконни течности е над 20 хил. литра.

Енергийни продукти

За целите на акцизния контрол, през 2023 г. митническите служители са обезпечили като доказателство (чрез изземване или запечатване) енергийни продукти, както следва: 97 655 л горива, разреждатели и др. и 45 417 кг – тежки горива, масла и други.

В сравнение с предходната година, през 2023 г. се отчита спад от 41% в размера на общото количество задържани горива, разреждатели и др., докато при тежките горива, масла и LPG се отчита ръст от 174%.

Отчетеният спад в общото количество задържани горива и разреждатели се дължи основно на активния контрол, осъществяван от митническите органи през 2023 г. по отношение на производството, движението и последващата реализация на рискови енергийни продукти от групата на органичните разтворители.

В тази връзка през месец февруари е проведена среща между българската и гръцката митническа администрация по повод разпространението на т.нар. „дизайнерски горива“ в Гърция. На срещата е взето решение за засилен контрол върху енергийните и рискови химически продукти на границата между двете държави, както и оперативен обмен на информация.

Българската митническа администрация участва в две международни операции, насочени към проследяване движенията на територията на ЕС на „дизайнерски горива“ – CHAIN BRIDGE 2023/I/5 (Transol) и CHAIN BRIDGE 2023/II/6 (Transmodal). Операциите са в обхвата на ЕМПАКТ „Акцизи“.

МЕЖДУНАРОДНИ И НАЦИОНАЛНИ ОПЕРАЦИИ – ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ

През периода 31.07. – 04.08.2023 г. по инициатива на Агенция „Митници“, с подкрепата на основните куриерски компании в страната, се проведе национална операция АТИЛА 3 за противодействие на незаконното разпространение на акцизни стоки, извършвано чрез експресни куриерски пратки и багажи на пътници. В рамките на засиления контрол бяха задържани 100 хил. къса цигари, над 24 хил. никотинови продукта, сребърни и златни монети, скимиращи устройства, стоки нарушаващи права на интелектуална собственост и др.

През периода 06 – 17.11.2023 г. Агенция „Митници“ участва в международна операция JAD Finestra 3 на FRONTEx за противодействие на незаконния трафик, производство и търговия на тютюневи изделия. В рамките на операцията митнически служители на Агенция „Митници“ задържаха над 1 млн. къса цигари в нарушение на митническото и акцизно законодателство, близо 1 млн. заготовки за кутии за цигари в товарен автомобил и контейнер с 3.7 т. консумативи за производство на цигари, близо 1000 литра спирт и различни стоки нарушаващи права на интелектуална собственост. В международната операция участваха седем държави членки на ЕС и пет извън ЕС в региона на Централна и Източна Европа.

Дейност 2.4. „Оперативни дейности, насочени към противодействие на измамите с минерални масла“.

И през изминалата година продължи действието на оперативния план за изпълнение на съвместни контролни действия от структури на МВР и Агенция „Митници“ при въвеждане на петролни продукти на територията на страната от плавателни средства, в пристанища на територията на Бургас, Варна и Русе.

На 08.01.2023 г. на ГКПП Кулата във връзка с осъществяван засилен контрол на доставките на химически продукти, предназначени за производство на „дизайнерски горива“ в Гърция, е селектиран за проверка товарен автомобил, превозващ 19 800 л стока, посочена като органичен разтворител с търговско наименование – „Inhibitor“. Въз основа на лабораторната експертиза е установено, че превозваната стоката представлява етилов алкохол и е образувано досъдебно производство.

При извършена проверка на 12.01.2023 г. в обект, находящ се във Велинград е установено, прехвърляне на течност с характерен мирис на енергиен продукт между две автоцистерни. След изготвена експертиза е установено общо 13 324 л акцизни продукти със свойствата на сложни органични разтворители, за които се дължи акциз по ЗАДС и за случая е образувано административно-наказателно производство.

След извършена проверка от митнически служители на 22.03.2023 г. в с. Калековец, обл. Пловдив е установен резервоар с наличност около 5000 кг LPG, за което не са представени придружаващи акцизни документи.

На 24.03.2023 г. при извършена проверка на частен имот в с. Иваново, обл. Русе е установено държане на около 11 000 л течност с вид и мирис на нефтопродукт, за което проверяваното лице не е предоставило документ, удостоверяващ плащането, начисляването или обезпечаването на дължимия акциз.

Алкохол и алкохолни напитки

В резултат на осъществения контрол през 2023 г. са установени 191 случая на правонарушения, свързани с алкохолни продукти. Обезпечени като доказателства (чрез изземване или запечатване) са общо: 159 086 л етилов алкохол и високоалкохолни напитки, 40 342 л бира и 6 159 л вино.

В сравнение с предходната година, през 2023 г. при общото количество задържани алкохол и алкохолни напитки, се наблюдава значим ръст при етиловия алкохол и високоалкохолните напитки в размер на 248%. При бирата също се отчита значим ръст като основното задържано количество е в рамките на едно досъдебно производство. При виното се отчита ръст от 24% на база окончателната статистика за 2022 г., която отразява количествата, за които са потвърдени нарушения.

От началото на годината при съвместни проверки на ММГ на Агенция „Митници“ и ГД БОП, при три случая (на 18.01. 14.08. и 12.09.2023 г.) са задържани общо 23 370 литра етилов спирт, за които не са предоставени документи по ЗАДС. Задържаното количество само при един от случаите е 8 000 л е с алкохолно съдържание на течността 96,5°. Нелегалният спирт е открит в складова база, натоварен в 8 еднотони ПВЦ съдове.

ВАЛУТЕН КОНТРОЛ И МЕРКИ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА

Парични средства – валута

През 2023 г. българските митнически органи са установили пренасяна през границата на страната недеklarирана валута в общо 149 случая, на стойност 41 026 794 лева.

Данните са сходни на резултатите от 2022 г., когато са били открити парични средства в размер на 43 141 297 лева при 134 случая. Спадът по отношение на стойността на недеklarираната валута през 2023 г. е с по-малко от 5%. Броят на регистрираните случаи обаче е по-голям, което показва, че тенденцията е да се пренасят и укриват по-малки суми.

Установените недеklarирани парични средства са в различни валути. И през 2023 г. най-голям е дялът на установените банкноти в евро и британски лири. След тях се нареждат украински гривни, щатски долари, норвежки крони и т.н.

Запазва се тенденцията от последните години най-голям дял от недеklarираните парични средства да са открити на митническите пунктове, разположени на границата ни с Турция. Установена е валута с равностойност над 29,1 млн. лв. в общо 90 случая, като 67 от тях, за сумата от 27 млн. лв. са разкрити само на МП Капитан Андреево.

Една четвърт от общата сума недеklarирани пари в брой, открити през изминалата година, са установени на границата с Румъния (10,4 млн. лв.). Дори и след запитване от страна на митническите органи на вътрешна за ЕС граница, паричните средства не са били обявени по надлежния ред.

Рекордна сума за 2023 г. е открита на МП Капитан Андреево в края на месец март 2023 г. (23.03.2023 г.) Лек автомобил с румънска регистрация, пътуващ от Румъния през България за Турция, е селектиран за проверка. Под предните седалки и между предните и задната седалки са

открити осем полиетиленови плика, съдържащи еврови банкноти с различен номинал. Общото количество на откритата валута е 1 562 865 евро с левова равностойност 3 056 698 лева.

Благородни метали – злато и сребро и изделия от тях

През 2023 г., митническите органи са установили недеklarирани благородни метали – злато и сребро и изделия от тях с общо тегло 162.7 кг, което е с близо 30% по-малко от установеното през предходната година, когато са открити 229.7 кг. Спадът се дължи изцяло на златните изделия, които през 2023 г. са 33.6 кг, а задържаното сребро бележи ръст от 35% със 125.1 кг спрямо 92.1 кг през 2022 г.

На 31.05.2023 г. на МП Капитан Андреево са открити над 4.3 кг златни накити при проверка на автобус. При извършената митническа проверка на превозното средство са открити тайници в двете греди на шасито. От укритието митническите служители изваждат 24 пакета с бижутерски изделия от жълт метал – пръстени, обеци, гривни, медальони, синджири и колиета. Според експертизата, пакетите съдържат 4326.67 грама накити от 14- и 22-каратово злато на обща стойност 481 370 лева.

Рекордно за 2023 г. количество сребърни изделия са установени отново на МП Капитан Андреево. На 16.07.2023 г. на пункта пристига товарен автомобил, влизаш в страната от Турция. При първоначално извършения оглед митническите служители са открили в средната част на конзолата на арматурното табло в шофьорската кабина на влекача, специално изграден тайник с електронно отключване. В тайника е открита метална кутия, пълна с пакети, съдържащи изделия от бял метал – гривни, пръстени, синджири, обици, колиета. В хода на проверката още пакети с накити са открити под пасажерската и шофьорската седалки. От укритията са извадени 84 пакета с изделия от бял метал, които според експертизата на вещото лице са от сребро проба 925. Общото тегло на откритите бижута е 26.706 кг на стойност 186 942 лева.

През месец октомври 2023 г., влязоха в сила изменения в националното валутно законодателство, които засилват ролята на митническите органи в борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм.

Промени в законодателството

През месец октомври 2023 г., след дълги усилия, влязоха в сила изменения в националното валутно законодателство, които изцяло променят фокуса при осъществявания контрол на парични средства, пренасяни през границите на страната и засилват ролята на митническите органи в борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм.

Промените във Валутния закон са съобразени с изискванията на европейското законодателство (Регламент (ЕС) № 2018/1672 относно контрола на паричните средства, които се внасят в Съюза или се изнасят от него), като целта е създаване на ефективна система за контрол по отношение на паричните средства, пренасяни през границите на страната, която да допълни правната уредба за предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма, установена в европейските директиви и международните стандарти.

Регламентирана е ясна процедура за временно задържане на парични средства при определени обстоятелства, на първо място, когато задължението за деклариране не е било изпълнено, и на второ място, когато има признаци за престъпна дейност, независимо от размера на паричните средства. Определен е подробния ред за прилагане на тази административна мярка, за да се установи дали са налице основания за последваща намеса, като разследвания или задържане на паричните средства на основание на други правни инструменти.

Въведени са национални норми, уреждащи контрол на пренасяните парични средства за и от държава членка на ЕС, сходен на контрола, осъществяван на външните граници.

Новите разпоредби на Валутния закон се допълват с измененията в Наказателния кодекс. Предвидени са по-тежки наказания при неизпълнение на задължението за деклариране на парични средства в особено големи размери на вътрешна и на външна за ЕС граница (лишаване от свобода и глоба). Освен това, който не изпълни задължение за деклариране на парични средства, пренасяни през границата на страната и не се установи техният законен произход, се наказва с лишаване от свобода, като средствата се отнемат в полза на държавата.

По този начин усилията на Агенция „Митници“ са насочени към прилагане на по-ефективен контрол на паричните средства, пренасяни през границата на страната, като са въведени и по-строги санкции. Стремежът е да се предотврати вливането в легалната икономика на приходи, генерирани от престъпления. Събирането на информация за съмнителните парични потоци, задълбочения анализ и обмена на тези данни ще доведе до минимизиране на движенията на парични средства за незаконни цели, които могат да представляват заплаха за финансовата система и вътрешния пазар.

НАРКОТИЦИ, ОРЪЖИЯ И ПРЕКУРСОРИ

Наркотици и прекурсори

През 2023 г. българските митнически служители задържаха общо **7664.316 кг, 107 484 броя таблетки и 11.418 л** наркотични вещества и прекурсори в общо **134 случая**. В сравнение с 2022 г. иззетите количества в килограми са увеличени **над 3.6 пъти**, а броят на случаите остава непроменен.

През последните 5 години **марихуаната** е най-често трафикирания вид наркотик през границите на България. През 2023 г. иззетата марихуана е **7478.523 кг в 78 случая**, което представлява 97% от общото количество задържани наркотици. По отношение на марихуаната нарастването на конфискуваните количества е повече от 5 пъти спрямо предходната година, а броят на случаите се е увеличил с 50% (2022: 1369 кг в 53 случая). Статистиката включва и два опита за изнасяне от страната на 5800 кг индустриален коноп, отглеждан легално в България, съдържащ цветни и плодни връхчета с тетрахидроканобинол (ТХК) над 0.3%.

Съществен дял от задържаната на българските граници марихуана е предназначен за Турция, където търсенето и цената ѝ на черния пазар нарастват постоянно. Произходът ѝ е основно от Испания, Канада и САЩ.

Либерализацията на политиката по отношение отглеждането и използването на марихуана за лична употреба и развлекателни цели в САЩ и Канада доведе до нова тенденция – нелегален трафик от тези държави до Европа. Контрабандата на марихуана от САЩ и Канада се осъществява в международни куриерски и пощенски пратки (количества до 10-15 кг), както и на по-значими количества, транспортирани с морски контейнери.

Нов момент по отношение на вътрешните за ЕС граници с Румъния и Гърция е входящият трафик на марихуана, отгледана в Испания, която също е

предназначена за турския пазар. За транспортирането ѝ се използват основно товарни автомобили със специално изградени тайници в конструкцията. По този модус операнди са задържани общо 804 кг.

Все по-голяма популярност придобиват растителни материали за пушене с ниско съдържание на ТХК или други канабиноиди като канабидиол (CBD) или хексахидроканобинол (**ННС**). За разлика от CBD, който няма изразен ефект върху

психиката, ННС има идентично въздействие с марихуаната. Поради своето въздействие и липса на законови ограничения, вейпове с ННС бяха широко рекламирани в Интернет пространството. За 2023 г. бяха предотвратени 17 опита за внасяне в страната на ННС в експресни или пощенски пратки с общо количество 2 кг и 10.998 л. Във връзка с инкриминирането на ННС от месец октомври 2023 г. се появиха негови производни като H4CBD. От това вещество са задържани 2.861 кг и 0.195 л в 4 случая.

Нова тенденция, наблюдавана през второто полугодие на 2022 г. и началото на 2023 г., е нелегалната търговия с **кетамин**, който според националното законодателство е определен като рисково вещество и попада в Списък III от Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични. След първия значим случай на незаконен внос на кетамин в България през месец септември 2022 г. на летище София, на 26.01.2023 г. на пристанище Бургас са открити още 71 кг кетамин. При вторият случай е извършена митническа проверка на входяща в страната товарна композиция с грузинска регистрация, пристигнала с ферибот от Грузия на пристанище Бургас. Веществото е невярно декларирано като глутамин. Установено е, че пратката е пристигнала по въздушен път от Найроби, Кения до Тбилиси, Грузия, със сухопътен транспорт е доставена в

България, от където българска спедиция е трябвало да я транспортира до Нидерландия.

На 29.01.2023 г., на изход от страната на ГКПП Малко Търново са задържани 19 кг от ново за България психоактивно вещество – **дипентилон**, от групата на катиноните.

През 2023 г. има значителен спад в залавянията на основни видове традиционни наркотици като хероин, кокаин и синтетични наркотици.

През 2023 г. служителите от **специализирания склад за съхранение на наркотици** в ЦМУ организираха изгарянето на **3635 кг наркотични вещества** и участваха в организацията по унищожаване на място на **4023 кг** по общо 6737 преписки. Съставени са **7954 протокола** за съхраняване на наркотици – веществени доказателства по наказателни производства.

Противодействие на незаконния трафик на продукти, свързани с отбраната и на изделия и технологии с двойна употреба

Сериозно влияние по отношение на търговията със стратегически стоки продължава да има военният конфликт на територията на европейския континент, както и ескалиращите конфликти в различни точки на света. България, като последната държава преди напускане територията на ЕС, продължава да бъде на стратегическия път от Европа към трети държави.

Високотехнологични изделия, произведени и закупени в западноевропейски държави преминават през територията на България със сухопътен транспорт и нашата държава продължава да играе важна роля с цел недопускане нарушаването на европейското и националното законодателство за изделия и технологии с двойна употреба (ИТДУ) и на продукти, свързани с отбраната (ПСО).

По отношение на противодействието на незаконния трафик на оръжия, части за тях, боеприпаси и стратегически стоки, през 2023 г. са констатирани на различни бойни, газови и пневматични оръжия, както и части и боеприпаси за тях.

25498 кг епоксидни смоли са задържани поради възникнали съмнения, че стоките попадат под обхвата на Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба.

През изминалата година са констатирани редица случаи, при които за стоките не бяха представени изискуемите документи, разрешения за износ или становища, че не попадат в обхвата на Закона за експортния контрол на продукти, свър-

зани с отбраната, и на изделията и технологиите с двойна употреба. В тези случаи стоките бяха върнати обратно в държавите на изпращане, като не е допуснато да напуснат територията на Общността. За упражняване на ефективен митнически контрол на търговията със стратегически стоки от съществена важност и необходимост е обменът на информация, както между митническите администрации, така и с другите държавни структури, ангажирани с експортния контрол.

На база анализ на рисковата информация и при взаимодействие с митническите пунктове са предотвратени четири случая на заобикаляне на санкциите Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна.

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През 2023 г. служителите от отдел НОП в ЦМУ и отделите за борба с наркотрафика в страната участваха в следните национални и международни операции:

„Дни за действие на летищата в Европа по противодействие на нелегалния трафик на наркотици“ в рамките на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT), проведени в 2 фази в периода **13-21.03.2023 г.** и **11-18.12.2023 г.**

Операция **SHIELD IV**, инициатирана от Аналитичния проект „Сору“ на Европол, реализирана в периода **01.04-31.10.2023 г.** и насочена към противодействие на незаконната търговия и разпространение на лекарствени средства, допинг субстанции, сексуални стимуланти и медицински изделия. Агенция „Митници“ докладва 40 случая на изземване, при които бяха съставени 36 акта за установяване на административни нарушения и беше образувано 1 досъдебно производство; беше предоставена информация за общо 94 бр. установени куриерски и пощенски пратки, съдържащи лекарства и допинг субстанции с посочени получатели в държави от ЕС. По време на отчетната среща, представителите на Европол са изразили признателност за изключително активното участие на България в операцията.

Национална митническо-полицейска операция **ВЕЙПЪР**, проведена на **20.04.2023 г.** във връзка със зачестилите случаи на продажба и разпространение в търговски обекти на електронни цигари, съдържащи хексахидроканнабиол (ННС) и прието решение от Националния съвет по наркотични вещества за включване на ННС в Списък I от Наредбата за реда за класифициране на растенията и веществата като наркотични. В рамките на операцията са извършени 54 съвместни проверки с органите на МВР в редица търговски обекти и са иззети множество подобни артикули.

Операция **NEPTUN V**, проведена в периода **20.08-03.09.2023 г.** по инициатива на Интерпол и насочена към движението на чуждестранни терористични бойци, използващи морския маршрут през Средиземно море.

Операция **PETREL-ESQUEMBRI** в изпълнение на Оперативния план за действие 2023 „Канабис, кокаин, хероин“

в рамките на EMPACT и дейност 11.11 от 11-тия План за действие на Работна група „Правоприлагане – Митници“ към Съвета на Европа. Операцията се проведе в периода **02-15.10.2023 г.** и беше фокусирана върху предотвратяване и разкриване на нелегален трафик на кокаин чрез морски контейнери от Южна Америка за Европа.

Операция COSMO 2023 по инициатива на Световната митническа организация (WCO), проведена в периода **16-27.10.2023 г.** и насочена към предотвратяване и разкриване на трансграничен трафик на продукти, свързани с отбраната и на изделията и технологиите с двойна употреба, които могат да бъдат използвани за производство на оръжия за масово унищожение.

Операция ARMSTRONG X, в рамките на EMPACT, проведена в периода **27.11-01.12.2023 г.** и насочена към противодействие на нелегалния трафик на огнестрелни оръжия и техните основни компоненти, транспортирани с експресни куриерски и пощенски пратки. В рамките на операцията са сканирани с рентген над 500 пратки, 150 от които са проверени физически.

Съвместни дни за действие „Югоизточна Европа“ (JAD SEE) в рамките на EMPACT, проведени в периода **13-19.11.2023 г.** с лидер Испания и съ-лидер България, състоящи се в широкомащабни контролни действия на митническите и полицейски органи по предотвратяване на нелегален трафик на огнестрелни оръжия и наркотици, нелегална миграция и трафик на хора, както и свързаните с тях документни измами. В операцията се включиха всички държави членки на ЕС, Швейцария и Норвегия, държавите от Западните Балкани, Молдова и Украйна.

Съвместни дни за действие „Нигерийски престъпни мрежи“, в рамките на EMPACT, проведени в периода **07-09.12.2023 г.** и целящи противодействие на нигерийските престъпни групировки, замесени в нелегален трафик и разпространение на наркотици, трафик на хора, различни видове измами, пране на пари, незаконно извозване на отпадъци и престъпления, свързани със замърсяването на околната среда.

ГУМЕНИ ЛОДКИ И ИЗВЪНБОРДОВИ ДВИГАТЕЛИ ЗА ТЯХ

От средата на 2022 г. Агенция „Митници“ си сътрудничи с Националната агенция за борба с престъпността на Великобритания (NCA) по противодействието на организирани престъпни групи за нелегална миграция, използващи за престъпната си дейност гумени лодки с извънбордови двигатели. През последните години е установено, че най-предпочитаният начин за контрабанда на мигранти от ЕС към Великобритания е чрез използването на такъв тип лодки. Престъпните групи, организирани трафика, купуват нискокачествени и евтини лодки предимно от Китай и Турция, което заедно с пренатоварването на плавателните съдове, е причина за множество инциденти със загинали. За България пътят на лодките най-често е през Турция за държави от Централна и Западна Европа.

В тази връзка българската митническа администрация предприе редица оперативни и нормативни мерки за предотвратяване на този трафик. Със заповед на директора на Агенция „Митници“, публикувана в Държавен вестник на 03.10.2023 г., бяха ограничени митническите пунктове, през които могат да се въвеждат на територията на Съюза надуваеми лодки, включително такива с твърд корпус и извънбордови двигатели за задвижване на морски плавателни съдове. Чрез заповедта се прекъсват пътищата за въвеждане на този тип лодки и двигатели през българо-турската граница и се дава възможност за задържане на стоката и налагане на санкции. Досега българските митници са задържали общо 34 бр. надуваеми лодки, 25 извънбордови двигатели за лодки, 6 бр. допълнителни надуваеми дъна за лодки и множество пластмасови ръчни помпи и спасителни жилетки.

В резултат на сътрудничеството са извършени 15 задържания във Франция и 79 във Великобрита-

ния. В тази връзка през октомври NCA отличи със свои почетни знаци служители на Агенция „Митници“, работили по случая, а директорът на Агенция „Митници“ Павел Тонев получи плакет и благодарствено писмо от Греъм Бигър – генерален директор на NCA. Отличието беше връчено от Н. Пр. д-р Роб Диксън – Посланик на Обединеното кралство в София, на специална церемония в Британско посолство.

IPR – ЗАЩИТА НА ПРАВА ВЪРХУ ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ

През 2023 г. е поискана намесата на българските митнически органи с 1456 заявления за прилагане на мерки за закрила на права върху интелектуалната собственост. От тях съюзните заявления са общо **1372**, от които едно е подадено пред българската митническа администрация и одобрено от нея. Националните заявления, с които е поискана намесата на българските митнически органи са 84 броя.

През изминалата година действията на митническите органи по предотвратяването на нарушения на права върху интелектуална собственост на основание Регламент ЕС № 608/2013 г. са предприети в **678 случаи**. В резултат на това общият брой на задържаните артикули през 2023 г. възлиза на **17 878 006**, а в сравнение през 2022 г. митническите органи са предприели действия в **742 случая**, а задържаните артикули възлизат на 9 800 598. Тези данни показват спад на случаите през 2023 г. спрямо 2022 г. с 8.63% и ръст на задържаните артикули с 82%, от което може да се направи извода, че в по-малко случаи са задържани по-големи количества фалшиви стоки.

От всички случаи през 2023 г. в **17** са задържани около 15 132 417 бр. заготовки за опаковки за цигари и ролки с филтърна хартия (коркофан). Тези задържания са осъществени от митнически служители на ТД Митница Русе.

В над 60% от всички 678 случаи, действията по задържане на фалшифицирани стоки са пред-

приети на МП Капитан Андреево, като там задържаните артикули възлизат на над 1 090 000 бр.

И през изминалата година основните страни на произход на фалшифицирани стоки са Турция, Китай, Хонг Конг.

Най-често задържаните стоки през 2023 г. са:

- опаковъчни материали (заготовки за цигари, коркофан, ПВЦ буркани с капаци, кутии за бижута) – 15 174 744 бр.;
- облекла и аксесоари за облекла – 1 225 408 артикула;
- парфюми и козметика – 321 750 бр.;
- етикети и стикери – 84 180 бр.;
- чанти, портфейли, портмонета – 83 058 бр.;
- играчки – 77 415 бр.;
- аксесоари и части за автомобили (сенници за странично огледало, закопчалки за колан, лагери, ключодържатели, автоключове, ПВЦ декоративни капачки, гумени стелки, капачки за джанти и др.) – 43 421 бр.;
- обувки – 40 419 чифта;
- машини и инструменти (мини инвенторни електромотори, акумулаторни винтоверти и гайковерти, мини резачки за подрязване на храсти, ъглошлийфи и др.) – 23 634 бр.;
- аксесоари за мобилни телефони (стъклени протектори, калфи за телефони, силиконов гръб, адаптери, батерии) – 17 519 бр.

През 2023 г. със съдействието на правопритежателите бяха организирани и проведени множество обучения за митнически служители, включително по темите за продуктова идентификация,

МЕЖДУНАРОДНИ ОПЕРАЦИИ

През изминалата година митническите органи се включиха активно в провеждането и организирането на регионални и международни операции по предотвратяване трафика на фалшиви и пиратски стоки както следва:

- **SILVER AXE VIII** – организирана от EUROPOL, проведена в сътрудничество с OLAF и насочена срещу разпространението на контрабандни, фалшиви и неразрешени за употреба препарати за растителна защита;
- **OPSON XII** – организирани от INTERPOL и насочени срещу разпространението на фалшифицирана храна и хранителни продукти, включително и напитки в ЕС;
- **LUDUS III** и **LUDUS IV** – проведени по инициатива на EUROPOL и OLAF и насочени срещу разпространението на фалшифицирани и неотговарящи стандарта детски играчки предназначени за европейския пазар;
- **STOP III** – насочена срещу пресичането и изземването на фалшифицирани и неотговарящи на стандартите лекарства, ваксини, медицинско оборудване,

както и продукти за ежедневна употреба, като облекла, обувки, чанти, очила, часовници, мобилни телефони и аксесоари за тях, играчки, самобръсначки и др. които се търгуват по електронен път и провеждана по инициатива Световната митническа организация (СМО);

- **PANGEA XVI**, насочена срещу нерегламентираното разпространение на лекарства чрез Интернет;
- Агенция „Митници“ беше лидер на съвместни оперативна дейност JAD Пирати в рамките на ЕМПАКТ, насочена срещу пренасянето на фалшиви стоки (облекла, козметика електронни устройства и играчки) чрез пътнически трафик, контейнери и товарни камиони с произход Турция и Китай, както и контрол на пътническия трафик и незаконното преминаване на лица през границата ни. В операцията взеха участие повече от 20 страни, включително представители извън ЕС;
- Оперативна дейност 3.8 в рамките на ЕМПАКТ, насочена към външни транзитни пратки с фалшиви стоки с произход от Турция.

правоприлагане в борбата с незаконната търговия на фалшиви и незаконни пестициди, разпознаване на фалшиви спиртни напитки и други. В обученията се включват национални и международни организации като Международната асоциация за защита на интелектуалната собственост REACT, SGS и АРИБ. Трима служители от ТД Митница Бургас взеха участие в Общо събрание на SNB REACT в Амстердам в периода 18-23.04.2023 г., където презентираха постиженията на българските митническите органи в областта на IPR.

Като по-интересни и значителни случаи могат да бъдат посочени следните задържания:

През месец август на МП Капитан Андреево е селектиран товарен автомобил превозващ стоки от Турция за Германия. При извършване на проверка на представените стоки митническите служители задържат 18 300 разгнати празни касони за тонер касети и пластмасови кутии за тонер касети, означени с известни търговски марки. Правопритежателят е потвърдил, че задържаните стоки са фалшиви.

През ноември месец служители от ТД Митница Варна селектират за проверка контейнер от Китай, с получател българско дружество. В хода на контролните действия за част от декларираните стоки възниква съмнение, че нарушават права на интелектуалната собственост. Задържани са 6720 бр. антикорозионна течност, имитиращи световно известна търговска марка. Правопритежателят е потвърдил, че задържаните стоки нарушават правата им на интелектуална собственост и е поискал унищожаване по стандартната процедура, съгласно Регламент (ЕС) № 608/2013. Тъй като държателят на стоките е възразил срещу унищожаването по стандартната процедура носителът

на правото е предприел действия по установяване факта на нарушението по реда на ГПК.

В периода преди коледните празници се отчита ръст на задържаните пратки с детски играчки, имитиращи световни търговски марки. Само за два месеца варненските митническите служители са спрели 12 пратки с общо 27 392 детски „маркови“ играчки. Сред тях детски автомобили, работи, конструктори, комплекти с пластмасови играчки и други детски артикули с обозначения на защитени марки.

За постигнатите високи резултати в областта на закрилата на права върху интелектуалната собственост през 2023 г. бяха връчени благодарствени писма на служители от ТД Бургас – МП Капитан Андреево и МП Лесово и ТД Пловдив от Турку, Таджер и Турку и SNB REACT от името на 30 правопритежатели на световно известни търговски марки.

За показан висок професионализъм и постигнати впечатляващи резултати по задържане на фалшифицирани стоки на митнически инспектори от МП Капитан Андреево е предадено благодарствено писмо от директора на отдела по прилагане на права върху интелектуалната собственост на световно известна френска компания за модни спортни стоки, който е изразил високата си оценка за работата на служителите в борбата с фалшифицирането.

През август месец бяха връчени сертификати за признателност на служители на ТД Митница Русе, МБ Видин, МП Капитан Андреево и МП Лесово за няколко случая на големи задържания на перилни и козметични препарати.

През месец ноември служител на ръководна длъжност на известен правопритежател се среща с ръководството на Агенция „Митници“, за да изрази личната си благодарност, както и да връчи благодарствени писма на служители от сектор „Авиоконтрол“, отдел МРР, ТД Митница София и служители на МП Капитан Андреево за задържани в 2 случая големи количества фалшиви PVC стикера и опаковки за тонер касети. В резултат на задържането на стикерите е осъществено допълнително разследване от правопритежателя и в края на месец август 2023 г. е проведена успешна полицейска акция на територията на Република България, при която са иззети множество стоки, които са служили за производството на фалшиви тонер касети със същата марка.

РАЗУЗНАВАТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ И АНАЛИЗ НА РИСКА

През втората половина на 2023 г., Агенция „Митници“ засили контрола на декларираните данни при внасянето на стоките, в това число проверка на декларираните митническа стойност, тарифното класиране и държавата на произход. Въведоха се допълнителни контроли, които идентифицират стоки, декларирани под установените средни цени за ЕС. Извърши се мониторинг на текстилни изделия и обувки с произход Китай и Турция, бяха анализирани рискови събития и пратки, идентифицираха се нови начини за избягване заплащането на дължимите вземания. В хода на проверките се установи, че в някои случаи декларираните данни в митническата декларация не отговарят на действително представените.

В тази връзка, от началото на месец октомври 2023 г. Агенция „Митници“ предприе засилени контролни действия при допускането в страната на т.нар. „карго“ стоки. Бяха заложени рискови профили, а митническите мобилни групи извършиха засилени проверки на външните граници. Чрез координация от страна на Междуведомствения координационен център, бяха организирани съвместни контролни действия с органите на НАП при представянето на стоките за свободно обращение. В резултат на извършения анализ на риска и последвалите физически проверки се установиха както недекларирани стоки и такива, нарушаващи права на интелектуалната собственост:

- контрабандни цигари – общо 5 972 640 къса;
- текстилни изделия, обувки и аксесоари – общо 742 302 броя;
- прах за пране – 23 100 килограма;

- фреон – 320 килограма;
- парфюми и тоалетни води – 10 923 броя;
- 832 литра спирт;
- 18 754 броя други различни видове контрабандни стоки;
- задържана валута – 104 500 EUR (равностойност 204 384.24 лева) и 39 060 CHF (равностойност 82 025 лева).

По време на мониторинга на вноса на дрехи и текстилни изделия, провеждан от митническите мобилни групи, декларираната средна стойност за месеците октомври и ноември е нараснала с до 60% спрямо началото на годината, а на годишна база средната стойност на товара в камион е нараснала с 23%.

КОНТРОЛ СЪС СКАНИРАЩИ СРЕДСТВА

През 2023 г. служителите от Агенция „Митници“, ангажирани в дейности с източници на йонизиращи лъчения, извършиха над 220 000 броя сканирания на пътни превозни средства, контейнери, товари и багажи с наличните мобилни, преместваеми и стационарни рентгенови системи. Продължава тенденцията за увеличаване на рентгеновите проверки с високо-енергийните системи за проверки на ППС и товари, за сметка на тези за проверки на багажи и палета, в сравнение с предходните години.

При рутинни рентгенови проверки на МПС по държавната граница, свързани със стриктно спазване на разписаните процедури, са установени и голям брой укрити лица в различни случаи – близо 320 човека.

На база одобрение от Европейската комисия, Агенция „Митници“ продължава да изпълнява мащабен проект за доставка на ново сканиращо оборудване, финансиран с европейски средства. Предвидено е 18 митнически пункта да получат ново рентгеново оборудване в рамките на Проект, финансиран от Инструмента за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол – Customs Control Equipment Instrument (CCEI), като част от

Фонда за интегрирано управление на границите (IBMF) на Европейската комисия. Ще се финансира доставката на 31 нови сканиращи машини и надградване на една съществуваща система. Новата техника за рентгенова проверка, ще бъде осем различни вида според спецификата на товаропотоците на съответния митнически пункт – за пристанище, за обработка на въздушно карго и сухопътен транспорт на палетизирани товари, за ръчен багаж, пратки и др. Предвижда се оборудването да бъде свързано в новоизградена централизирана система, която кореспондира с унифицирания файлов-формат на рентгеновите изображения на Световната митническа организация.

Отчитайки постоянното увеличаване на товарния трафик през сухопътните граници на Р. България, на годишна база, с цел повишаване качеството на митническия контрол по външните граници на Европейския съюз, Агенция „Митници“ предвижда и увеличаване количеството на рентгеновите системи, разположени по тези граници.

От лятото на 2023 г. започва работа първата в Р. България рентгенова система за проверка на влакови композиции и превозваните от тях товари. Същата е разположена в близост до ж.п. гара Свиленград. Придобиването на рентгеновата система е с цел повишаване на митническия контрол, превенция в борбата с контрабандата и митническите измами, свързано с допълнителни контролни действия на стоки, въвеждани на територията на ЕС. Година след започване на извършването на контрол с тази рентгенова система, вече се реализирани редица задържания на стоки и са предотвратени опити за нелегално преминаване на лица.

ДРУГИ СЛУЧАИ

Броят на задържанятия на продуктите за растителна защита (ПРЗ) през 2023 г. е по-малък в сравнение с 2022 г. (75 спрямо 104), но количеството задържани продукти се е увеличило около 3 пъти спрямо предходната година (28130.25 литри за 2023 г. и 9210.2 литри за 2022 г.).

Броят на задържанятия на флуорсъдържащи парникови газове (фреон) бележат леко увеличение от 31 случая за 2022 г. на 38 за 2023 г. Количество задържан фреон за 2023 г. е два пъти повече от задържаното през 2022 г. и достига 4891.66 кг.

През второто шестмесечие на 2023 г. са отчетени три случая на задържани културни ценности с общо количество 2342 старинни предмета, в огромната си част монети, както и печати, кръстчета и старинен пръстен. За сравнение през 2022 г. има четири случая на културни ценности, но с по-малък брой задържани предмети – общо 552.

Седем служители, както и МП Капитан Андреево, МП Малко Търново и Агенция „Митници“ в цялост бяха наградени за осъществени задържания на флуорсъдържащи парникови газове. Наградите са присъдени от Световната митническа организация и Секретариат по озона и UNEP OzonAction (Програма на ООН за околна среда) за приноса на институцията, нейните звена и служителите ѝ в борбата с незаконния трафик на флуорсъдържащи парникови газове и озоноразрушаващи вещества.

ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ

Дейността на дирекция „Последващ контрол“ цели повишаване на качеството и ефективността на извършваните проверки, като дейността е фокусирана изцяло към последващия контрол на декларирането, към извършване на проверки на заявителите за издаване на разрешения за одобрени икономически оператори и на други разрешения по митническото законодателство, както и мониторинг и преразглеждане на разрешения. Във връзка с акцизното законодателство особен акцент се поставя и върху проверките за установяване на факти и обстоятелства от значение за задължения за акциз и ревизиите за установяване на акцизни задължения.

През 2023 г. звената за последващ контрол са извършили:

- 33 ревизии за установяване, изменение и/или прихващане на задължения за акциз, както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани от лицата суми по реда на ДОПК, във връзка с разпоредбите на ЗАДС. Установените с ревизионни актове задължения за заплащане на акциз са 179 329.23 лв., лихви за просрочие – 66 686.94 лв. и надвнесени суми за акциз – 18 101.86 лв.
- 228 проверки (насрещни, по делегация, за установяване на факти и обстоятелства и за възстановявания).

В областта на митническата дейност са извършени 79 проверки в рамките на последващия контрол и в резултат са установени суми на мита за довносяне в размер на 20 504 906 лв., ДДС за довносяне в размер на 4 871 419 лв. и 8 268 лв. – други държавни вземания.

Направени са 493 повторни проверки на митнически декларации, в резултат на които са установени мита за довносяне в размер на 155 119 лв. и ДДС за довносяне в размер на 326 869 лв.

Извършени са 31 мониторинга на разрешения по митническото законодателство, 12 мониторинга на разрешения за одобрени икономически оператори (ОИО) и 1 проверка за преразглеждане на разрешения за ОИО, като в резултат от тях няма констатации, които да водят до отмяната или до преразглеждане след мониторинг.

През 2023 г. Агенция „Митници“ стартира кампания за популяризиране на предимствата на програмата за Одобрени икономически оператори (ОИО). Кампанията е в унисон с предвидената от 2028 г. от Европейската комисия масштабна реформа на митническите правила, в която централна фигура са надеждни търговци, като се отчита ръстът в обема на търговията, особено на електронната. Кампанията е дългосрочна и предвижда в поредица от срещи и форуми в следващите години икономически оператори, групирани според ролята им в търговската верига и по браншове, да бъдат запознавани с конкретните за тях предимства от придобиване на статута на ОИО, както и да бъдат обучавани за процедурата по кандидатстване.

Концепцията за одобрени икономически оператори е въведена от Световната митническа организация и се основава на партньорство между митниците и бизнеса. Икономическите оператори, които отговарят на критериите и са преминали успешно процедура по одобрение, придобиват статут за „неограничен срок за митнически опростявания“, „статут за сигурност и безопасност“ или комбинация от двете. По този начин икономическите оператори се считат за надеждни по отношение на дейностите си, свързани с митниците. Статутът на ОИО важи за целия Европейски съюз, а операторите имат право да се възползват и от определени предимства както в целия ЕС, така и във взаимно признати трети страни като Швейцария, Норвегия, Япония, Китай и САЩ.

Едно от основните предимства от притежаването на разрешение за ОИО е по-лесно допускане и получаване на митнически опростявания, като например намален размер на обезпечения, облекчено деклариране и опростена митническа декларация, облекчения при транзит, одобрение на място, обработка на селектирани за контрол пратки с предимство и др.

Агенция „Митници“ стартира разяснителна кампания и серия от работни срещи с бизнес организации, сред които Българската търговско-промишлена палата (БТПП), Българска стопанска камара (БСК) и Национална организация на митническите агенти (НОМА).

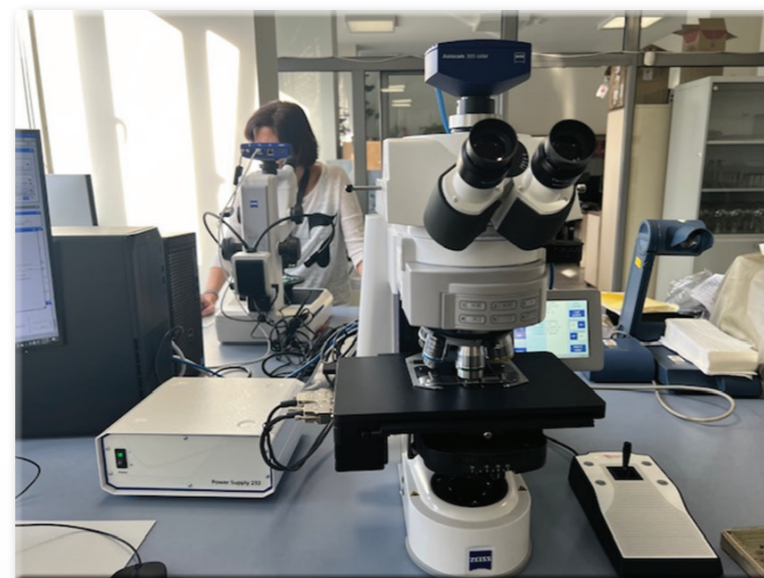
Кампанията за популяризиране на предимствата на програмата за ОИО пред бизнеса е част от концепцията за реформа на митническия съюз на ЕС и българските митници. Придобиването на статут на ОИО от повече български компании ще позволи по-бърза обработка на товарите, намалена административна тежест за бизнеса, както и ще осигури повишено ниво на сигурност и безопасност, чрез инструментите на анализа на риска, проверките с мобилни групи и последващия контрол.

От предимствата на програмата ОИО вече се възползват над 100 български компании.

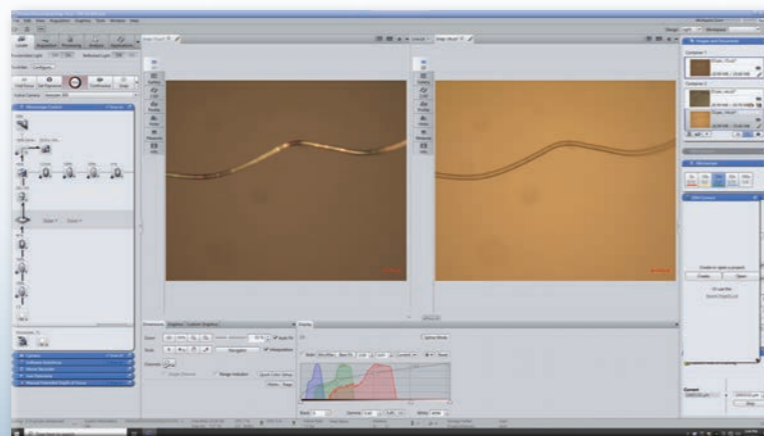
МИТНИЧЕСКИ ЛАБОРАТОРИИ

Техническата модернизация на българските митнически лаборатории е една от стратегическите цели на Агенция „Митници“ за периода до 2027 година. През 2023 г. беше обновена значителна част от апаратурата чрез „Инструмент за финансова подкрепа за оборудване за митнически контрол (CCEI)“ на Европейската комисия. След успешно проведена процедура, при стриктно спазване на изискванията на Закона за обществените поръчки, вече са доставени и въведени в експлоатация последно поколение лабораторни апарати, с което се увеличи капацитетът и се разшири обхватът на лабораторните изследвания с въвеждане на нови, съвременни методи с по-висока сложност. Закупените апарати са общо 30 на брой, в това число хроматографи и мас-спектрометри, вълново-дисперсионен рентгенофлуоресцентен анализатор, микроскопи, апарати за изследване на течни нефтопродукти и други акцизни стоки, както и преносим анализатор за благородни метали. В рамките на проекта в ДЦМЛ е закупен иновативен за българските митнически лаборатории настолен спектрометър за ядрен магнитен резонанс, който позволява да се идентифицират структурите на неизвестни субстанции, каквито са например новите психоактивни вещества. Лабораториите вече разполагат с двумерен газ-хроматограф с пламъчно-йонизационен детектор и с мас-детектор (2D-GC-FID-MS), за определяне на новия общ европейски фискален маркер за газол и керосин и система GC-GC/FID за специфични анализи при изследване на храни, масла и мазнини и др. В ход е и подготовката по втория етап от проекта, включващ периода 2024-2025 година. Част от замененото действащо оборудване беше дарено на два университета за образователни и изследователски цели в областта на химичните науки и технологии.

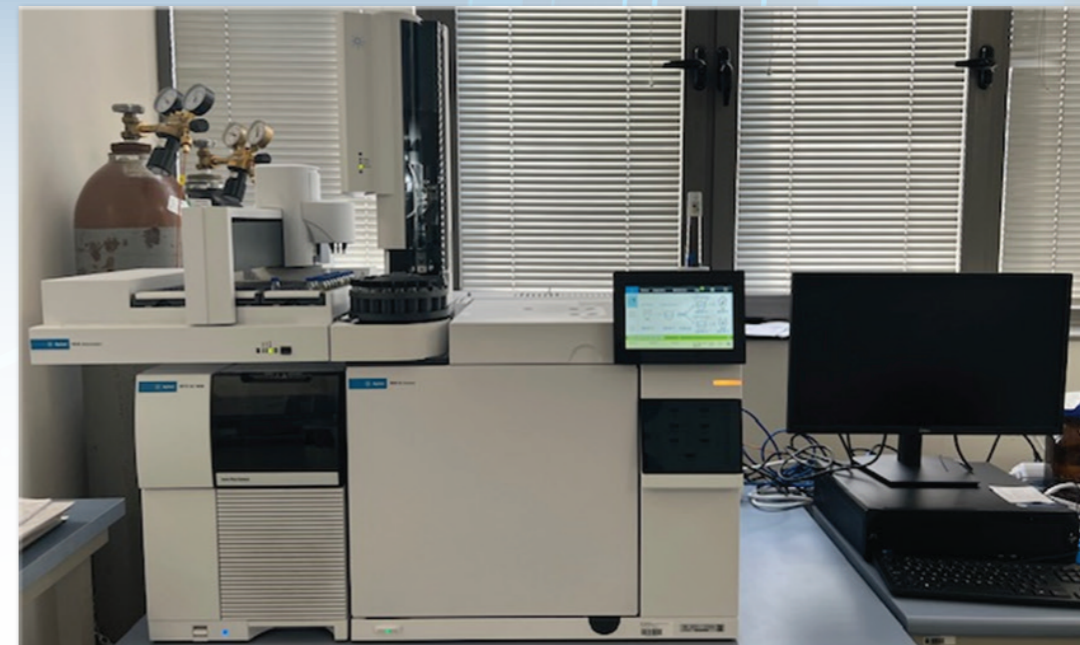
Чрез сътрудничеството си с Европейската митническа лабораторна мрежа (CLEN) и Главна дирекция „Обединен изследователски център“ на Европейската комисия, българските митнически лаборатории участват в различни проекти за споделяне на данни от изследване. Централна митническа лаборатория участва при изготвяне и осъвременяване на мас-спектрална библиотека за нови психоактивни вещества, т.нар. „дизайнерски наркотици“ и предоставя информация на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA) за попълване на инфор-

Дигитален оптичен микроскоп с камера и система за обработка на образите

Микроскопско изображение на полиестерно влакно с и без поляризация свети светлина

Двудименсионален (2D) газов хроматограф с мас-спектрометричен и пламъчно-йонизационен детектори (2D-GC-FID-MS)

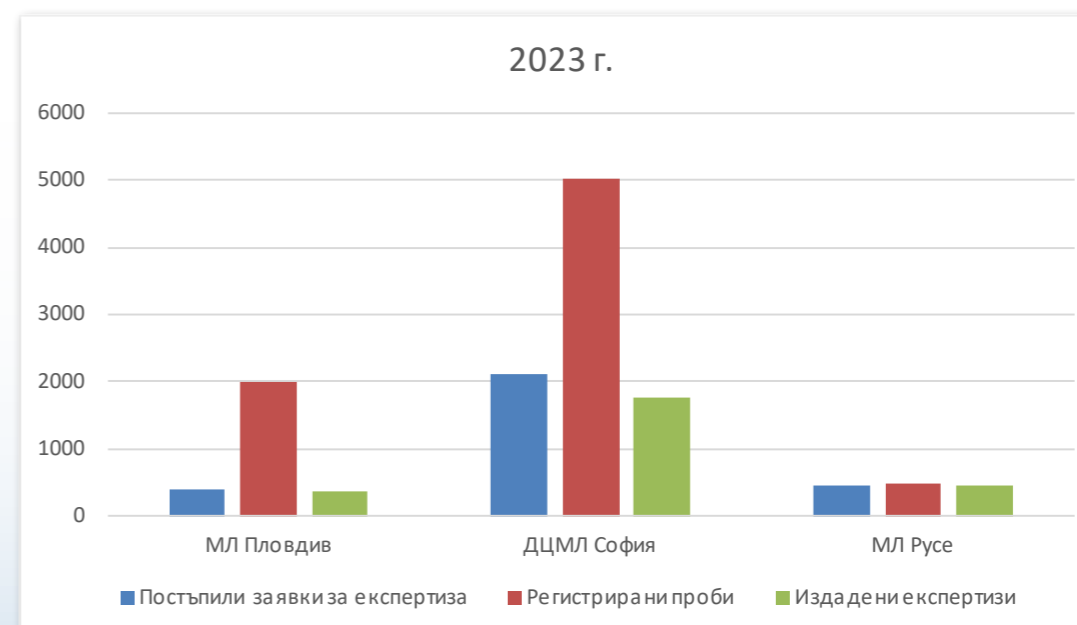
мационните масиви на „Европейската база данни за нови наркотични вещества (EDND)“. През 2023 г. са идентифицирани съвместно с Главна дирекция „Обединен изследователски център“ пет нови вещества, с потенциално психоактивно действие, за които е информиран Националният съвет по наркотичните вещества за предприемане на по-нататъшни мерки.

През 2023 г. в трите митнически лаборатории са постъпили за изследване общо 7492 броя проби по 2958 заявки за анализ и са издадени 2578 експертизи.

Наблюдава се промяна в „първото“ място, което през изминалите години традиционно се заемаше от пробите от алкохол и спиртни напитки.

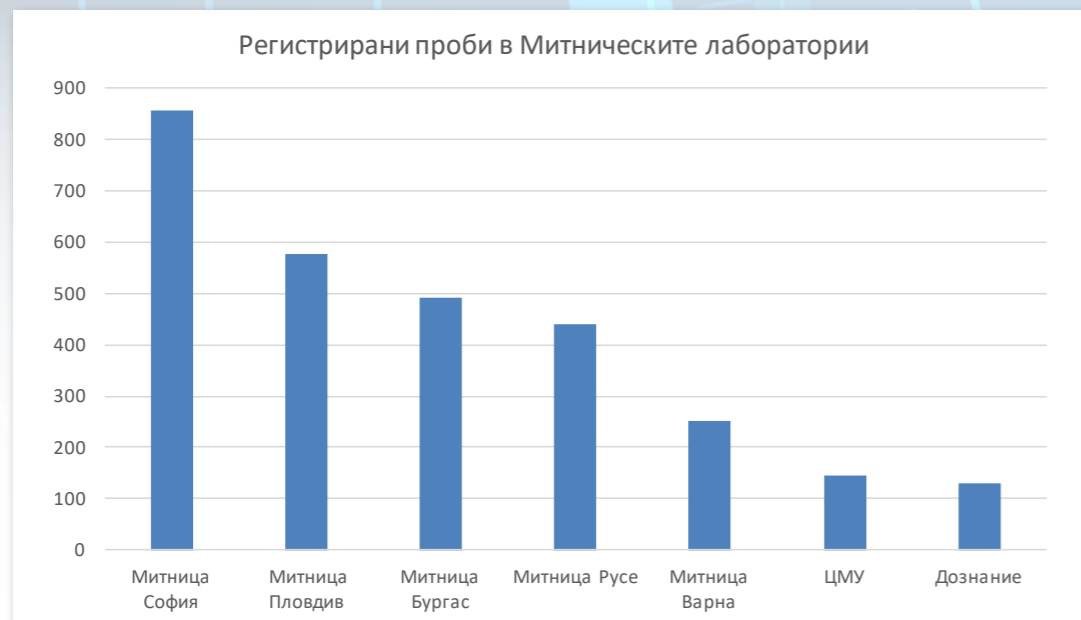
Изследвани са над 1900 проби от тютюн и тютюневи изделия, включително течности за електронни цигари. Отбелязва се значително нарастване на броя на пробите, изследвани за наличие на наркотични вещества, прекурсори и други контролирани вещества.

В изпълнение на своите ангажименти за методическо ръководство по вземането на проби от митническите служители, в края на месец октомври Централна митническа лаборатория разработи „Политика за управление на дейностите по вземане на проби за целите на митническия контрол и контрола върху акцизните стоки в Агенция „Митници“. Тя има за цел да увеличи ефективността на дейностите по вземане на проби, така че да

Диаграма 1 Най-много проби за анализ са постъпили в лабораториите от ТД Митница София и ТД Пловдив.

Диаграма 2. Основният профил на пробите, изразен като проценти, е представен в следната диаграма.

се поддържа нивото на компетентност, сигурност и неоспоримост.

Централна митническа лаборатория инициира сформиранието на междуведомствена работна група във връзка с възникнали въпроси по прилагането на националното и европейско законодателство, касаещо електронните цигари и течностите за тях. С активното участие на експерти от трите митнически лаборатории и от други държавни органи за контрол, бяха намерени редица решения на възникналите в хода на дискусиите казуси. В резултат на това, подходът при анализа и оценяването на такива продукти, както от гледна точка на акцизното и митническо законодателство, така

и от гледна точка на Закона за тютюна, тютюневите и свързаните с тях изделия, беше хармонизиран.

През изминалата година служителите на трите лаборатории участваха в над 40 специализирани курса, с цел повишаване на професионалната си компетентност и квалификация.

За поддържане на своята техническа компетентност митническите лаборатории взеха участие в четири междублабораторни сравнителни изпитвания, свързани с: определяне на алкохолно съдържание на вино; конусна пенетрация на грес; анализ на пет проби от тютюн, вкл. течности за електронни цигари по шест показателя; определяне на новия евромаркер в горива.

Диаграма 3

МИТНИЧЕСКА ПОЛИТИКА

През 2023 г. във връзка с прилагането на митническото законодателство на Съюза, както и на общата търговска и други общи политики на ЕС, възлагащи функции на митническите органи, и в изпълнение на националните мерки, Агенция „Митници“ активно участва в дейността на комитетите, митническите експертни и проектни групи към ГД „Данъчно облагане и митнически съюз“ в Европейската комисия (ЕК) и в експертни и работни групи към други генерални дирекции в ЕК, както и в работните експертни групи по Конвенция ТИР, комитетите и работните експертни групи към СМО, ИКЕ на ООН, като се представяха позициите на Република България и се провеждаше политика за защита на интересите ѝ.

През 2023 г. бяха изготвени указания и други вътрешни административни актове, свързани с митническите режими и процедури, митническият статус на стоките, обезпечението за потенциално и съществуващо митническо задължение, тарифното класиране на стоки, приложимите тарифни мерки и мерките на търговска защита (включително антидъмпингови и други мерки за редица стоманени продукти), исканията за въвеждане на автономни мерки за суспендиране на митата и на автономни тарифни квоти, произхода на стоките, митническата стойност, освобождаването от вносни мита, забраните и ограниченията.

Един от основните акценти в работата продължи да бъде в контекста на усложнената международна обстановка, свързана с конфликта между Украйна и Руската федерация. В тази връзка се изпълняваха задачи в силно динамична среда, като се положиха усилия към бързата ориентация и адаптиране към настъпващите промени и осигуряване на навременната координация с други национални компетентни органи, както и подготовката на точни и конкретни указания и предоставянето на своевременно информация за гражданите и бизнеса, чиято дейност е пряко свързана с търговски взаимоотношения с Руската федерация, Беларус, Украйна и неконтролираните от правителството зони на Донецка, Луганска, Херсонска и Запорожка област в Украйна и наложените секторни ограничителни мерки.

Извършени са редица дейности във връзка с прилагането на Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, с които се урежда осъществяването на контрол при прилагане на забраните и дерогациите по чл. 3м, параграфи 5 и 7 от Регламент (ЕС) № 833/2014 относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна, включително управлението на квотите за обем на износа, по чл. 3, параграф 7, алинея четвърта и посочени в приложение XXXII от регламента.

Във връзка с предстоящата митническа реформа в ЕС са изготвени рамкови позиции на Република България по ключови законодателни предложения в митническата област, а именно – подкрепени са предложението за Регламент на Европейския Парламент и на Съвета за създаване на Митнически кодекс на Съюза и на митнически орган на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС) № 952/2013 и предложението за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕИО) № 2658/87 по отношение на въвеждането на опростено тарифно третиране за дистанционните продажби на стоки и на Регламент (ЕО) № 1186/2009 по отношение на премахването на прага за освобождаване от мита.

Взето е участие в проведената в периода от 24-28 април 2023 г. инспекция на ГД „Бюджет“ на ЕК в областта на традиционните собствени ресурси. Оценката на проверяващия екип в изготвения доклад от проверката е положителна от гледна точка приложими митнически формалности и спазване на изискванията по отношение установяване и събиране на вносните мита като традиционни собствени ресурси.

Изменяна е заповедта, издадена на основание чл. 66б, ал. 3 от Закона за митниците, за определяне на данните, които се изискват при подаване на митническа декларация, във връзка с измененията в ЗАДС по отношение на течности за електронни цигари с и без никотин, и за природен газ.

Провеδοха се срещи и обучения с митническите служители и бизнеса, във връзка с прилагането на митническото законодателство на ЕС, както и законодателството в областта на общите политики на ЕС, възлагащи функции на митниците, както и срещи с различни национални компетентни органи за укрепване на взаимодействието по теми от общ интерес, а именно: с „Български пощи“ ЕАД, за митническите формалности при допускане за свободно обращение на стоки, вложени в пратки от трети страни, изпратени по схемата IOSS и предназначени за физически лица в ЕС; с представители на НОМА по повод предложението на ЕК за Митническата реформа на ЕС, както и обучение във връзка с внедряването на функционалността за централизирано оформяне при внос в Митническата информационна система за внасяне.

На интернет страницата на Агенция „Митници“ своевременно е публикувана информация в полза на бизнеса и гражданите.

АКЦИЗНА ПОЛИТИКА

В дейността си по отношение на администрирането на акцизите през 2023 г. Агенция „Митници“ (АМ) продължи наложилата се тенденция за поддържане на баланса между интересите на бизнеса и осъществявания от митническите органи контрол върху акцизните стоки, с цел защита на интересите на държавата при събиране на приходите от акциз. Експерти от митническата администрация участваха активно в разработването на нормативни актове, свързани с промени в националното акцизно законодателство, целящи привеждането му в съответствие с европейското, като наложилата се тенденция е това да не води до увеличаване на административната тежест за бизнеса.

По-съществените промени, предложени от Агенция „Митници“ и залегнали в националното законодателство през 2023 г., са следните:

В обхвата на Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) са включени:

- Течностите за електронни цигари, независимо дали съдържат никотин;
- Заместителите на тютюна, съдържащи никотин;
- Нагреваемите изделия със съдържание, различно от тютюн.

Тези продукти се считат за тютюневи изделия по смисъла на ЗАДС. За тях не се изисква изписване на продажна цена върху потребителската опаковка и не се изисква регистрирана цена за реализация на територията на страната. Предвидени са и съответните преходни периоди.

Движения на акцизни стоки, които се освобождават за потребление от данъчен склад и са предназначени за друга държава членка

Във връзка с движенията на акцизни стоки, които се освобождават за потребление от данъчен склад и са предназначени за друга държава членка, е създадено нормативно основание да не се поставя бандерол върху потребителската опаковка при освобождаване за потребление от данъчен склад на:

- бутилирани алкохолни напитки с код по КН 2208 и с алкохолно съдържание, равно и превишаващо 15% vol, които се транспортират за търговски цели до територията на друга държава членка с електронен опростен административен документ;
- тютюневи изделия по чл. 12б и чл. 12в, които се транспортират за търговски цели до територията на друга държава членка с издаване на регистриран акцизен данъчен документ и при спазване разпоредбите на закона по отношение на необходимите документи.

Въвеждане на разпоредби във връзка с прилагането на Митническия кодекс на Съюза

Във връзка с имплементирането на разпоредбите на Директива (ЕС) 2020/262 на Съвета от 19 декември 2019 година за определяне на общия режим на облагане с акциз в ЗАДС са въведени разпоредби във връзка с прилагане на Митническия кодекс на Съюза по отношение на акцизните стоки, с цел да се осигури прилагането на формалности, когато акцизните стоки се движат между териториите, определени за част от митническата територия на Съюза, но които са изключени от приложното поле на директивата и териториите, към които тази директива се прилага.

Освобождаване от облагане с акциз на бира, произведена от физически лица за лично потребление или употреба в рамките на семейството, или домакинството при условие, че не се извършва продажба

По отношение на бирата, виното и другите напитки, получени чрез ферментация, Директива 92/83/ЕИО разрешава на държавите членки да освободят от облагане с акциз домашно произведени продукти, които не са с търговско предназначение. В тази връзка е въведено и освобождаване от облагане с акциз на бира, произведена от физически лица за лично потребление или употреба в рамките на семейството, или домакинството при условие, че не се извършва продажба.

Дистанционни продажби на акцизни стоки, освободени за потребление на територията на страната, до лице от друга държава членка

Въведен е ред за извършване на дистанционни продажби на акцизни стоки, освободени за потребление на територията на страната до физически лица от друга държава членка, които не извършват независима икономическа дейност. Дистанционни продажби на алкохолни напитки, освободени за потребление на територията на страната, се извършват при условие, че лицето предварително предостави в компетентното митническо учреждение информация за номерата на бандеролите върху акцизните стоки, които ще се изпращат в другата държава членка чрез дистанционна продажба.

Прецизирани са разпоредбите, касаещи издаването на удостоверение за освободен от акциз на краен потребител

С цел намаляване на административната тежест е регламентирано, че при промяна на обстоятелствата, които подлежат на вписване в удостоверението, лицето подава:

- Уведомление за промяна само в случаите, когато промяната е свързана с обстоятелства, вписани в търговския регистър. В тези случаи директорът на компетентната териториална дирекция издава решение, което е неразделна част от издаденото удостоверение.
- Искане за издаване на ново удостоверение при промяна, подлежаща на вписване в удостоверението по чл. 24б, ал. 4 и която не касае само промяната на вписаните данни в търговския регистър.

За целите на осъществяване на ефективен контрол при подадено искане за издаване на удостоверение за освободен от акциз краен потребител, в което са посочени енергийни продукти с код по КН 2707, 2710 и/или 2902, които се съдържат в крайния продукт, независимо от тяхното количество, лицето представя и информация за конкретната му цел и начин на употреба, както и информация за еквивалентни продукти. Към искането за издаване на удостоверение за освободен от акциз краен потребител се прилагат документи, доказващи информацията по отношение на крайния продукт.

РАЗВИТИЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ

Цифровизацията е една от стратегическите цели на българската митническа администрация. Тя спестява средства на бизнеса и улеснява легалната търговията, повишава нивото на сигурност и безопасност на българските и европейските граждани. Наред с това митниците са сфера, която предполага висока степен на интеграция на ниво ЕС и дори на международно ниво в рамките на Световната митническа организация, което също предполага и ускорено развитие на процесите по дигитализация.

През 2023 г. Агенция „Митници“ завърши две фази от развитието на информационните системи. В рамките на проект „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 2)“ бяха реализирани технологични решения, като трансгранично признаване на електронни идентичности за целите на митническата дейност и надграждане на склад за данни чрез business intelligence (BI) технологии за анализ на информация. Българската митническа администрация продължи да развива своите системи, чрез поетапно въвеждане на институционална архитектура на Агенция „Митници“, като в същото време беше изграден първият частен облак в държавния сектор. Така се постигна висока надеждност, производителност и капацитет на информационните системи.

Със завършването на третата фаза от надграждането на БИМИС, процесите по митническо оформяне на внос, износ и транзит бяха напълно дигитализирани. С развитието на IT-системите

бе дадена възможност хартиените документи в основните митнически процеси да бъдат напълно премахнати, а обслужването на операциите да става изцяло в електронна среда. Бяха изпълнени редица дейности в съответствие с плана на Европейската комисия за развитие на митническите информационни системи, описан в стратегическите документи. Внедрени са синхронизирани с другите държави членки на ЕС няколко нови и подобрени системи, заложили в Митническия кодекс на Съюза – Система за контрол на вноса 2 – фаза 2 и Уведомление за пристигане, новата Митническа автоматизирана система за изнасяне, надграждане на Митническата информационна система за транзит, както и системата за внос. В съответствие с тези промени бе адаптиран и вътрешният модул Анализ на риска, надграден бе складът за данни, интегрирано беше единно техническо решение за изграждане на Disaster Recovery Center. Наред с това, в съответствие с ново общоевропейско законодателство, е разширена и Системата за движение и контрол на акцизни стоки и Системата за обмен на акцизни данни.

Проектите „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 2)“ и „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 3)“ са осъществявани с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Въвеждането на новите системи доведе до улесняването на търговията, позволява да се ускорят процесите, да се повиши свързаността между различни системи и модули, което спомага за подобряване на услугата за икономическите оператори, както и за възможност за по-добър надзор на митническите процедури и респективно по-добра защита на финансовите и икономическите интереси на Съюза. Постигна се и подобряване на процесите на работа в митническата администрация, което индиректно също подпомага легалния бизнес и гражданите, чрез по-бързи услуги, проверки и повишаване на нивото на сигурност и безопасност.

Устойчивост във финансово и институционално отношение, както и устойчивост на ниво политики, в т.ч. и възможността опитът на Агенция „Митници“ да бъде трансфериран в други администрации, се гарантира от избрания подход за разработване на Институционалната/Корпоративна архитектура на базата на принципите и методите на TOGAF (The Open Group Architecture Framework) и на развитият там метод за разработка на институционална архитектура – ADM (Architecture Development Method). TOGAF е рамков модел, насочен към развитие на институционална архитектура, чието основно предназначение е да се ускори и улесни процеса на разработка на архитектура на конкретна организация, като при това

се осигури възможност за бъдещо развитие.

Използването на съвременни технологии при изграждане на нови информационни системи подобрява условията за работа на над 45 000 регистрирани за използване на информационните системи на Агенция „Митници“ субекти. Например важна функция е липсата на прекъсвания, дори при внедряване на нови версии, което осигурява 100% наличност на услугите. Опростяванията, които са вследствие на новите информационни системи, водят до спестяване на 58 000 човекодни в годината, което е около 9 млн. лева икономия от разходи за труд.

През 2023 г. Агенция „Митници“ проведе два големи форума с бизнеса, както и редица срещи и обучения, на които беше обсъдена темата за развитие на информационните системи. В същото време проучванията показват, че около 60% от компаниите като цяло считат, че информационните системи водят до опростяване на процедурите и съответно до облекчаване на условията за правене на бизнес в България в ролята ѝ както на отправно, така и на получаващо, така и на транзитно митническо учреждение.

България е сред първите седем държави от Европейския съюз, внедрили фаза 5 на транзита, като през 2024 година се очаква още 19 държави да се присъединят към новата транзитна систе-

ма, в това число Унгария, Гърция, Нидерландия и Турция, като страната ни е поела ангажимента да се включи в международните тестове в помощ на държавите, на които им предстои внедряване.

През годината развитие получават и информационните системи по акцизно законодателство. Реализирани са и са внедрени в експлоатация промени във функционалности на Българска акцизна централизирана информационна система (БАЦИС), отразяващи изменения на Закона за акцизите и данъчните складове и Правилника за прилагане на закона за акцизите и данъчните складове, свързани с разпоредбите по отношение на тютюневите изделия. През 2023 г. са извършени дейности по подготовка и реализация на проекти, свързани с движението и контрола на акцизни стоки, както и със система за обмен на акцизни данни върху Cloud архитектура. Част от системите са внедрени в реална експлоатация на 13.02.2023 г., като над 240 български икономически оператора са сертифицирани и са се възползвали от въведения нов режим за движение на стоки с платен акциз през 2023 г. Друга част се очаква да бъдат внедрени по план на 14.02.2024 г. за всички държави-членки на Европейския съюз.

Във връзка с изграждането на единна интегрирана информационна система – Контрол на транспортни средства в реално време (КТСРВ),

в Агенция „Митници“ през 2023 г. са изпълнявани дейностите по два проекта: „Изграждане на Център за видеоданни на Агенция „Митници“ и „Развитие и въвеждане на Институционална архитектура на Агенция „Митници“ по отношение на Проект: „Изграждане на ЦИС КТСРВ – етап 1 върху Cloud архитектура“. Основната цел на проектите е осигуряване на видеоданни, получени от различни източници, което ще допринесе за повишаване на обективния контрол на Агенция „Митници“, чрез проследяване на статуса на дадено пътно превозно средство, идентифициране на отклонения в декларирания от икономическия оператор данни и автоматично, в реално време, проследяване и предупреждаване за настъпването на рискови събития, които може да са сериозна индикация за нарушаване на митническото или акцизно законодателство. Финансирането е осигурено със средства от Резерва за приспособяване във връзка с последиците от Брекзит и от държавния бюджет. Инсталирана и конфигурирана е централната компонента на централизираната система за видеонаблюдение на Агенция „Митници“ (ЦСВНАМ) и във всички митнически учреждения са монтирани и въведени в експлоатация 2134 камери, за които е изградена комуникационна свързаност и са интегрирани с централната инфраструктура. Надградената ЦСВНАМ е въведена в експлоатация на 18.12.2023 г. В тази връзка през 2023 г. бе из-

вършено значително разширяване на мрежовата инфраструктура, като беше увеличен капацитетът ѝ и бяха инсталирани и конфигурирани над 200 на брой комуникационни устройства, които да обезпечават трафика от камерите.

Поддръжката на информационните и комуникационни технологии на Агенция „Митници“ се извършва от 17,6% от сървърите в държавната администрация, като тяхната работа се обезпечават от само 1,5% от общия брой служители, отговарящи за тази дейност в държавния сектор.

2023 г. е първият цялостен период, в който системата за заявки Сървис Деск се поддържа изцяло онлайн и от служители на Агенция „Митници“, с което се спестяват разходи в размер на 1,4 млн. лева годишно за външни услуги. През 2023 г. се отбелязва малък ръст на заявките при запазване на останалите показатели, които илюстрират високата степен на ефективност на системата. През годината са регистрирани 41 336 заявки, от които над 63% са от икономически оператори, а 37% – от митнически служители. Над 98% от заявките са типизирани като „заявка за услуга“, а по-малко от 2% са регистрираните заявки за „инцидент“. 96% от заявките са решени в рамките на календарната година.

МРЕЖОВА И ИНФОРМАЦИОННА СИГУРНОСТ

Всяка организация днес е изправена пред постоянни заплахи за сигурността на информацията създавана, обработвана и пренасяна по електронен път, едновременно от вътрешни и външни източници. Благодарение на постоянно развиващите се заплахи за мрежовата и информационната сигурност (МИС), вече не е достатъчно единствено да се използват блокиращи механизми или процедури, анализиращи събитията, след като са се случили, за защита или отговор на съвременните атаки. Организациите трябва да използват по-усъвършенствани инструменти, за да имат възможността да се адаптират към най-съвременните заплахи и да използват динамични механизми за защита и отговор.

За да отговори на тези предизвикателства Агенция „Митници“ проектира, поетапно изгради и внедри в експлоатация комплексна ИТ инфраструктура за защита на мрежовата и информационната сигурност с адаптираща се към новите заплахи архитектура (Adaptive Security Architecture). Изградената инфраструктура за защита на МИС се състои от редица сложни технически решения интегрирани едновременно по между си и в ИТ инфраструктура на АМ. Различните технически

решения, защитават ИТ инфраструктура на Агенцията, като прилагат принципите на „сигурност, базирана на идентичността“ и „нулево доверие“. Инфраструктурата за защита на МИС обхваща: решения за управление на идентификация и достъпите, защита на крайни устройства от зловреден код, защита на електронна поща и достъп до Интернет, защита на достъпа до услуги и приложения, защита на бази данни, наблюдение и анализ на мрежовия трафик, защита на мрежата, наблюдение и анализ на потребителското поведение, корелация на събития свързани със МИС и други.

ИТ инфраструктура за защита на МИС се администрира изцяло от служители на дирекция „Информационни системи и аналитична дейност“ (ДИСАД) и отдел „Звено по мрежова и информационна сигурност“.

Изграждането ѝ в периода 2019-2023 г. постига следните цели:

- изпълнение на техническите изискванията по съответната наредба;
- наблюдение и отговор в реално време – незабавно, динамично и автоматично отстраняване на заплахи благодарение на оценката в реално време на събития, потребители, системи и мрежови трафик;
- приоритизиране и филтриране – адаптиращата се към новите заплахи архитектура дава възможност на ИТ специалистите на АМ да прилагат и използват сложни анализи и процеси на машинно обучение, за да откриват пробиви в сигурността които не биха били видими, чрез наблюдение само на отделна част от ИТ инфраструктурата;
- намаляване на експозицията срещу дадена атака – адаптиращата се към новите заплахи архитектура дава възможност за намаляването на големината на атаките и ограничаване на щетите, които могат да бъдат причинени от конкретните заплахи;
- намаляване на времената за реакция – заплахи за МИС се откриват и отстраняват своевременно, чрез комбинация от ръчни и автоматични процеси.

Във връзка със сложната международна обстановка и в резултат от изграждането и внедряването на ИТ инфраструктура за защита на МИС през 2023 г. са отразени множество малки и средни по значимост атаки, които не са засегнали работоспособността на предоставяните от Агенцията ИТ услуги и приложения и които са идентифицирани и решени в рамките на по-малко от 1% от средното време за реакция според проучване на IBM от 2022 г.

ОБРАБОТКА НА ТОВАРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

През 2023 г. възходящата тенденция за увеличение на товарния трафик се запази, като се отчете 3% ръст на броя на преминалите товарни ППС от 4 720 272 бр. по извършваната от Агенция „Митници“ дейност „Пътни такси и разрешителен режим“ (ПТРР) на ГКПП. Постигнатият резултат е рекорден, откакто дейността по ПТРР на ГКПП е в структурата на АМ.

Брой обработени товарни пътни превозни средства на ГКПП	
Година	Общ брой обработени товарни ППС
2023 г.	4 720 272
2022 г.	4 591 093
2021 г.	4 198 305
2020 г.	3 500 775

Приходите за изминалата година отчитат незначителен спад с около 2% (спрямо 2022 г.), като достигат 101 123 000 лв. (разлика от 2.23 млн. лв.). За сравнение: през 2019 г. приходите по тази дейност са били 57.4 млн. лв., като това е първата година, в която АМ извършва контрол по правоприлагане на ГКПП по отношение новата система за ТОЛ-такси и електронни винетки. Отчетеният спад от 2% за 2023 г. спрямо предходната е в резултат на влезли в сила промени в нормативната уредба, позволяваща на ППС с българска регистрация да преминават на изход от страната без да заплащат максимална такса за незаплатени винетни и ТОЛ-такси, а също така и на значително увеличаване брой от СЕМТ (разпределяни от Европейския комитет на министрите на транспорта) разрешителни за турските превозвачи. СЕМТ разрешителните позволяват транзитно преминаване без заплащане на входните транзитни такси от турските превозвачи. Посочените обстоятелства за намаляване приходите по ПТРР за 2023 г. са в резултат на външни фактори за АМ.

ТОП 10 на пунктовете по брой обработени товарни ППС на ГКПП през 2023 г.

ГКПП 2023 г.	Товарни автомобили (брой)
Капитан Андреево	1 037 632
Русе – Дунав мост	954 082
Кулата	668 338
Калотина	496 322
Лесово	485 234
Дунав мост II Видин*	259 642
Гюешево	109 674
Оряхово – ферибот	103 039
Кардам	98 581
Капитан Петко Войвода	78 572

*Данните за ГКПП Дунав мост II Видин отразяват обработените от Агенция „Митници“ товарни ППС, а не общият брой преминали, тъй като събирането на такса „мост“ е възложено на дружество, управляващо моста.

Най-натовареният граничен пункт е ГКПП Капитан Андреево. През 2023 г. за първи път обработените товарни ППС надминават числото 1 милион.

През 2023 г. данните показват по-значителен ръст на обработените товарни превозни средства на вход от Турция и на изход към Западна Европа, което отразява усилията на Агенция „Митници“ за ускоряване на обработката.

РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА И ГРАНИЧНИТЕ ПУНКТОВЕ

През 2023 г. продължи реализирането на проекти за развитието на инфраструктурата на граничните контролно-пропускателни пунктове, в съответствие с поетите от страната ни ангажименти за ускоряване на граничния преход между Турция и България. Агенцията извърши частична реконструкция на ГКПП Капитан Андреево, чрез изграждането на две нови специализирани входящи трасета за хладилни камиони и стоки, подлежащи на официален контрол от Българска агенция по безопасност на храните, на стойност от 5 752 100 лева без ДДС. Строителните работи стартираха след проведена обществена

поръчка и обхванаха площ от около 5000 м² на съществуващата инфраструктура и сгради. Трасетата са оборудвани с автоматични везни и дезинфекционни рамки, както и с всички необходими други съоръжения, ускоряващи граничния контрол. Увеличаването на броя входящи трасета за товарни автомобили от 10 на 12, изграждането на втора отделна площадка за рентгенови проверки и навес над съществуващата такава, както и реорганизацията на трафика, увеличиха пропускателната способност на пункта и съответно времето за изчакване на вход в страната намаля.

През юни започна и реконструкцията на ГКПП Станке Лисичково/Митнически пункт Логодаж. След приключване на масштабното разширение на пункта трасетата ще станат по три в посока (две за лек и едно за тежък трафик), ще се построят нови площадки за дезинфекция, хладилен контейнер и рентген, ще се поставят нови кабини, осветление и козирка. Ще бъдат изградени нова административна сграда, халета за щателна митническа проверка, санитарни помещения за преминаващите, както и цялата прилежаща водопроводна и комуникационна инфраструктура. С осъществяване на реконструкцията, освен повишаване на пропускателната способност, ще се постигне и по-ускорена обработка на тежкия трафик, чрез събиране на една линия на всички контролни дейности от компетентността на Агенция „Митници“ (митнически контрол на стоките, обработките по измерване на масата на пътни превозни средства, разрешителния режим, винетния контрол). Финансирането се осигурява от държавния бюджет.

През 2023 г. започна и втората фаза от реконструкцията на ГКПП Калотина, която се очаква да приключи през пролетта на 2024 г. Целта е увеличаването на броя входящи и изходящи трасета за пътнически автомобили. Втората фаза от реконструкцията предвижда изграждане на трасета за гранични проверки, разположени под общ навес.

През 2023 г. Дирекция „Финанси, управление на собствеността и обществени поръчки“, отдел „Обществени поръчки“, подготви и обяви в електронната система ЦАИС на ЕОП 70 обществени поръчки, от които за изпълнение на стратегически задачи, свързани с електронното управление на информационната и комуникационната инфраструктура на Агенция „Митници“ са седем от тях. По обявените поръчки има сключени осемнадесет договора.

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

През изминалата 2023 г. Агенция „Митници“ продължи политиката си към назначаване на силно мотивирани за работа и развитие кандидати, които да осигуряват ефективно изпълнение на заложените цели и задачи. Обявени са 101 конкурсни процедури за 121 щатни бройки, във връзка с които са приети 1172 заявления на кандидати за участие в процедурите.

В изпълнение на Наредба Н-1 от 03.06.2016 г. за условията и реда за извършване на изследване за професионална и психологическа пригодност при назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“, през изминалата година дирекцията продължи провеждането на изследване за професионална и психологическа пригодност, като отделен етап от процедурите за назначаване и повишаване в длъжност в Агенция „Митници“. През 2023 г. са обработени, анализирани и изготвени 923 бр. психологични заключения на кандидати, участващи в различни процедури, обявени в Агенция „Митници“. Психологичното заключение за професионална и психологическа пригодност се формира на базата на резултатите, постигнати от кандидата, които оформят личностния профил, който е съвкупност от психологическите характеристики и особености, формираните ценности и нагласи, имащи отношение към специфичните професионални изисквания за съответните длъжности.

В цялостната система по управление на човешките ресурси през изминалата година, Агенция „Митници“ продължи да подпомага и насърчава служителите към усъвършенстване на техните знания, умения и повишаване на квалификацията им. За по-висока мотивация през годината са стартирани 194 процедури за повишаване в длъжност, чрез конкурентен подбор за общо 263 позиции.

Във връзка с възможността за работа в дирекции и служби на Европейската комисия, както и участие КНЕ в Мисии на Европейския съюз, съгласно политиката на сигурност на Европейския съюз, на ръководството на Агенция „Митници“ са представени 81 докладни записки за 1055 вакантни позиции. Представени са възможности за кандидатстване за 42 обявени вакантни позиции в дирекции и служби на Европейската комисия и Мисии на Европейския съюз.

Агенция „Митници“ разглежда управлението на човешките ресурси като стратегическа дейност, която се осъществява на най-високо управленско ниво, насочена към постигане целите на организацията. Това е цялостен процес, включващ: планиране, набиране на кандидати, подбор, наемане, обучение, развитие, оценяване, заплащане, осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, поддържане на добър микроклимат в организацията.

На Дирекция „Управление на човешките ресурси“ е поверена задачата да осъществява ефективно процеса по наемането на служители с добра компетентност, т.е. служители, които притежават съвкупност от знания, умения, нагласи и поведения, които са в основата на професионализма и успешното изпълнение на длъжностите.

ОБУЧЕНИЕ

Изминалата 2023 г. протече под надслова на Световната митническа организация (СМО) „Подхранване на следващото поколение: насърчаване на култура на споделяне на знания и професионална гордост в митниците“. В унисон с това мото, Агенция „Митници“ продължи да осигурява непрекъснато повишаване на професионалната квалификация на служителите, съответстваща на техните роли, отговорности и специфични задачи. Обучението в българската митническа администрация, неговите процеси и инфраструктура, са основни инструменти за постигане на отлични резултати от страна на митниците, както и висока събираемост на приходи в държавния бюджет.

Новоназначените служители в специализираната митническа администрация преминаха през задължителното базово обучение, което осигурява висока степен на професионални умения, знания и поведенчески способности. Бяха организирани три курса за 92 митнически служители. Специално внимание при обучението е обърнато на въпросите на превенцията и противодействието на корупцията и конфликта на интереси, което е проведено от служители на Инспектората.

В изпълнение на Програмата за обучение на служителите през 2023 г., по отношение на продължаващото специализирано обучение, на национално ниво бяха проведени 109 обучения с 1619 участници, а на регионално ниво – 38 обучения и работни срещи с 596 участници.

В Института по публична администрация се обучиха 1064 служители на Агенция „Митници“. Задължително обучение за назначени за първи път на държавна служба 30-1 завършиха 60 служители.

И през 2023 г. служителите на Агенцията имаха достъп до английски и български версии на модулите за електронно обучение, разработени от ЕК и по линия на СМО. Това допринесе за уеднаквяване на професионалните компетентности на митническите служители в ЕС.

Митнически служители взеха участие в обученията, които се организират и провеждат в европейски митнически администрации (Финландия, Латвия, Полша и Румъния), финансирани по Програмата CLEP на ЕК.

ИНТЕГРИТЕТ И ДЕЙНОСТ НА ИНСПЕКТОРАТА

Поддържането на високи професионални стандарти и интегритет на служителите, както и превенцията и противодействието на корупцията и на други неправомерни деяния, е една от приоритетните задачи в дейността на Агенция „Митници“. В съответствие с Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията беше разработен и утвърден от директора на Агенцията, и съгласуван с министъра на финансите ежегоден антикорупционен план.

Във връзка с регламентираните в чл.11, ал.3 от Устройствения правилник на Агенция „Митници“ функции, през 2023 г. Инспекторатът в Агенция „Митници“ осъществи редица проверки и дейности, свързани с превенция и противодействие на корупцията, и осъществяването на контрол върху дейността на митническата администрация, изпълнението на които допринесе за постигане целите на Агенцията, за подобряването на административния капацитет, както и за укрепване на

общественото доверие в морала и професионализма на митническите служители, и повишаване престижа на митническата администрация.

Извършени са 146 проверки по инициатива на Агенция „Митници“, по постъпили в Агенцията сигнали или по искане на други институции. В резултат на образуваните дисциплинарни производства директорът на Агенцията е наложил 50 дисциплинарни наказания, в т.ч. са уволнени 16 служители. Друг един служител е освободен, поради установена несъвместимост със статута на държавен служител.

През 2023 г. бе осъществено добро взаимодействие на Инспектората в Агенция „Митници“ с органите на МВР, Прокуратурата, ДАНС, НАП, както и с Главния инспекторат, в областта на превенцията и противодействието на корупционни прояви, вкл. при прилагането на разпоредби на ЗПКОНПИ.

Извършени 131 проверки на декларации по чл.35, ал.1, т.1. от ЗПКОНПИ, както и проверка относно спазване срока за подаване на декларациите по чл.35, ал.1, т.2 от ЗПКОНПИ. В резултат са съставени седем акта за установяване на административни нарушения. Извършен е и анализ и проверка по получената от НАП информация по чл.42, ал.1 от Устройствения правилник на АМ, за имуществото и доходите на митническите служители.

През 2023 г. са проведени анонимни анкети с преминаващи пътници и превозвачи през четири ГКПП – Гюешево, Кулата, Дуранкулак и Кардам. Анкетите съдържат и въпрос относно това дали лицата са се сблъскали с корупционни прояви на български митнически служители на границите. Общо са анкетирани 581 български и чуждестранни граждани, като положителен отговор на този въпрос са дали едва 5 лица или по-малко от 1% от анкетираните.

През годината служителите на Инспектората на Агенция „Митници“ са провели работни срещи по въпросите на превенцията и противодействието на корупцията и други неправомерни деяния на служителите, с ръководния състав на митническите учреждения в структурата на две териториални дирекции. В резултат на извършените проверки и мониторинг на МП Капитан Андреево и МП Лесово е установена необходимост от увеличаване на щатната численост на оперативните служители на двата пункта, също от изменение на класификатора на длъжностите, както и от подобряване инфраструктурата на двата пункта, засилване на практиката за извършване на проверки на място. По всички тези препоръки са започнати действия, включително чрез проекта за разполагане на камери на митническите пунктове и в другите митнически учреждения.

МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Европейски съюз

Във връзка с изработването и прилагането на митническа политика на Европейския съюз (ЕС), представители на Агенция „Митници“ (АМ) взеха участие в работата на органи към Съвета на ЕС, най-многобройни от които бяха участията в работните групи „Митнически съюз“ и „Правоприлагане – митници“. Активно бе и участието в регулярните заседания на секциите към Комитета по митническия кодекс и Митническата експертна група, както и в други комитети и работни групи към Европейската комисия (ЕК).

През юни, по време на среща на високо равнище на работната група по Митническия съюз към Съвета на ЕС, в която участие взе и директорът на Агенция „Митници“, за първи път пред ръководителите на митническите администрации беше презентирана предвидената да стартира през 2028 г. реформа на Митническия съюз. Общото заключение на участващите в срещата ръководители на митници беше, че реформата е наложителна и предложенията на Комисията отрязават проблемите и дават работещи решения в обозрим хоризонт с поетапно внедряване от 2028 до 2038 година.

Параметрите на предстоящата най-мощна след създаването му реформа на Митническия съюз бяха обявени от ЕК в средата на май. Реформираният Митнически съюз ще се основава на партньорство с бизнеса, по-иновативен метод за митнически проверки и по-модерен подход към електронната търговия. Основните стълбове в митническата реформа са:

- опростяване на митническите процеси на база на сътрудничеството с доверени търговци, като до този статут ще имат достъп всички икономически оператори, включително микропредприятията;
- по-добро използване на данните и сътрудничество между държавите членки в общ информационен хъб и обща митническа агенция с цел подобряване на анализа на риска и митническите проверки;
- регламентиране на електронната търговия с цел облекчаване на процедурите за крайните получатели и в същото време гарантирано събиране на всички вземания – мита и ДДС.

Предложените мерки дават водеща в световен мащаб и основана на данни визия за митниците в ЕС, която ще опрости драстично митническите процеси за бизнеса, особено за надеждните търговци. Като част от цифровата трансформация реформата ще съкрати митническите процедури и ще замени традиционните декларации с по-интелигентен, основан на данни подход към надзора на вноса. В същото време митническите органи ще разполагат с нужните инструменти и ресурсите, за да извършват ефективна оценка на риска и да спират вноса, който представлява реален риск за ЕС, неговите граждани и икономика.

В реформирания Митнически съюз на ЕС предприятията, които искат да въвеждат стоки в ЕС, ще могат да регистрират цялата информация за своите продукти и вериги на доставки в една-единствена онлайн среда: новия център за митнически данни на ЕС. В същото време благодарение на предложената нова система митническите органи ще имат широк поглед върху веригите на доставки и производствените процеси на стоките, въведени в ЕС. Всички държави членки ще разполагат с достъп до данни в реално време и ще могат да събират на едно място информация, за да реагират по-бързо, по-последователно и по-ефективно на рисковете.

Единна европейска митническа агенция ще упражнява надзор върху център за митнически данни на ЕС, който ще бъде двигателят на новата система. С течение на времето центърът за данни ще замени съществуващата митническа ИТ инфраструктура в държавите-членки на ЕС, като по този начин ще им спести до 2 милиарда евро годишно от оперативни разходи. Новата агенция също така ще спомогне за разработването на подобър подход на ЕС към управлението на риска и митническите проверки.

Реформата ще постигне целите, изведени в доклада на Групата на мъдреците за развитието на Митническия съюз и ще промени Митническия кодекс, тъй като последната му ревизирана версия от 2013 г. вече не отговаря на предизвикателствата във веригите на доставки.

Така например Митническият кодекс от 2013 г. не регламентира онлайн търговията, която днес разширява обемите си. След реформата онлайн платформите ще получат ключова роля при осигуряването на гаранции, че продаваните онлайн стоки в ЕС спазват всички митнически задължения. Това представлява съществена разлика с настоящата митническа система, при която отговорността пада върху отделния потребител и превозвачите. Платформите ще бъдат отговорни за това да гарантират, че митата и ДДС се заплащат при покупката, така че потребителите вече да не се сблъскват със скрити такси или неочаквана документация при пристигането на колета.

Директорът на Агенцията взе участие в 104-та и 105-ата срещи на Групата по митническа политика. Бяха обсъдени въпроси, свързани със санкциите, наложени от ЕС на Русия и кризата в Украйна; актуалното състояние на отношенията с Обединеното кралство; предстоящата реформа на Митническия съюз, с акцент върху митническите процеси, работата на групата за европейски митнически пристанищен алианс, механизма за корекция на въглеродните емисии, както и реформата на Световната митническа организация.

През месец октомври ръководството на Агенцията участва в семинар на високо ниво за генералните директори на европейските митници на тема „Електронната търговия в сферата на реформата на митническия съюз“, организиран в рамките на Испанското председателство на Съвета на Европейския съюз, и програмата за сътрудничество на ЕС „Митници“. Основен акцент беше поставен върху подхода към електронната търговия, като един от главните стълбове на реформата на Митническия съюз, поради огромното увеличаване на обемите на електронната търговия, бързо нарастващия брой проверки, които трябва да бъдат извършвани от митническите органи на границата и променящите се геополитически реалности и кризи.

През изминалата година служители на АМ продължиха участието си в дейностите по програмите за сътрудничество на ЕС „Митници“ и „Фискалис“. Експерти от Агенцията продължиха активно да участват в срещите към Митническия експертен екип по източните сухопътни граници (CELBET 3), създаден в рамките на програмата на ЕС „Митници 2020“.

EU CUSTOMS REFORM

#CUSTOMSREFORM

Многостранно сътрудничество

Директорът на Агенцията взе участие в 141-та/142-та сесии на Съвета на Световната митническа организация (СМО), които се провеждаха в края на юни 2023 г.

Диалогът беше фокусиран върху информационните технологии в митниците и стратегия за данните, електронната търговия, темите за екологията и равенството между половете в контекста на митниците, както и върху специфични области за митниците, свързани с изграждането на капацитет, правила за произход, митническа стойност, номенклатура и класиране, контрол и борба с измамите и улесняване на търговията.

За нов генерален секретар на СМО, с гласа на България и мнозинството от делегациите, беше избран кандидатът на САЩ Иън Сондерс. На 1 януари 2024 г. той замени Кунио Микурия от Япония, който беше начело на Организацията в продължение на три последователни мандата и 15 години.

Представители на Агенция „Митници“ участваха и в регулярните заседания на различни работни органи и форуми на СМО. Служители от Агенцията подпомогнаха провеждането и участваха в Семинар за Източна Европа по операция TENTACLE, посветен на изпирането на пари и борбата с финансирането на тероризма, организиран от СМО, който се състоя в периода 9-13 октомври 2023 г. в София.

В рамките на Програмата за контрол на контейнери на Службата на ООН за борба с наркотици и престъпност и Световната митническа организация (UNODC-WCO SSP), Агенцията беше домакин на учебно посещение на делегация от митническата администрация на Султаната Оман в периода 15-19 май 2023 г. Осъществено бе и домакинство на учебно посещение за 16-членна делегация от представители на Министерството на финансите на Украйна и Държавната митническа служба на Украйна, водена от заместник-министър на финансите на Украйна, организирано по финансиран от ЕС проект „Програма за подкрепа на управлението на публичните финанси за Украйна“ (EU4PFM) в периода 17-19 октомври 2023г.

Служители от Агенцията участват и в дейността на Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (ЦПЮЕ – SELEC) и взеха участие в 12-та сесия на Финансовата консултативна група към SELEC и в 23-та сесия на SELEC в гр. Букурещ, Румъния. Представители на Агенцията участваха активно в

онлайн заседания за подготовка на новия Икономически дневен ред на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС), както и в други дейности на ЧИС.

Агенция „Митници“, като партнираща институция, участва в подготовката за присъединяването на България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

Двустранно сътрудничество

На 26 септември 2023 г. в ЦМУ беше проведена експертна среща между българската и турската митнически администрации, а на 1 декември 2023 г. – среща на високо ниво на ГКПП Капъкуле. Основните теми бяха модернизирани на инфраструктурата и повишаване на пропускателната способност на българо-турските ГКПП в контекста на улесняване на легалния бизнес, както и сътрудничеството в областта на митническото правоприлагане и обмена на информация и Конвенцията за общия транзитен режим.

През изминалата година бяха организирани и проведени и други двустрани срещи на ръководството на Агенция „Митници“ – между българската и гръцката митнически администрации, между българската и турската митнически администрации, между ръководителите на Агенция „Митници“ и на Израелската данъчна и митническа администрация и други.

Британска делегация, водена от държавния министър по въпросите на имиграцията Робърт Джеррик, посети ГКПП Капитан Андреево в средата на ноември и се срещна с министъра на вътрешните работи и директора на Агенция „Митници“. По време на посещението бяха демонстрирани задържаните от Агенция „Митници“ надуваеми лодки, които се използват за превоз на нелегални мигранти през Ламанша.

В началото на декември 2023 г. ГКПП Капитан Андреево беше посетен и от европейския комисар по финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари Марейд

Макгинес. Тя се срещна с делегацията, водена от министъра на финансите Асен Василев, с участието на директора на Агенция „Митници“ Павел Тонев. По време на посещението си еврокомисарят благодари на митническите служители за всекидневната им работа, като коментира ключовото значение на граничния пункт и качеството на упражнявания контрол, с оглед непрекъснатото повишаващия се брой на камионите, влизащи в ЕС именно през него.

КОМУНИКАЦИЯ С БИЗНЕСА, ГРАЖДАНИТЕ И МЕДИИТЕ

И през 2023 г. Агенция „Митници“ развива политика на максимална публичност и прозрачност, в която участват всички звена на администрацията. Стремелът е гражданите и бизнесът да получават пълна, точна и навременна, а когато е възможно и изпреварваща информация. В тази насока през годината са проведени множество работни срещи, семинари и форуми с участието на заинтересованите икономически оператори. Обсъждани са професионални теми с отражение върху бизнеса и обслужването на гражданите, а в организацията Агенция „Митници“ традиционно си сътрудничи с браншови и професионални организации като БСМВО, НОМА, БСК, БТПП.

Двата най-големи форума, на които срещна си дадоха представители на бизнеса, митниците и други държавни ведомства бяха кръгла маса и конференция по темите за развитието на информационните системи на Агенция „Митници“. Събитията бяха част от проекти, финансирани от Оперативна програма „Добро управление“ със съдействието на Европейския социален фонд.

Кадри от заключителни събития по проектите „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 2)“ и „Надграждане на основните системи на Агенция „Митници“ за предоставяне на данни и услуги – БИМИС (фаза 3)“

АДМИНИСТРАТИВНА ДЕЙНОСТ

През годината продължи активната работа с граждани и икономически оператори, чрез звената за административно обслужване на Агенцията.

През 2023 г. в АМ бяха регистрирани 485 262 документа, като от тях входящи 207 347 и 81 046 изходящи писма – отговори на заявления на граждани и бизнес, оперативни справки за специализираните служби, данъчните служби, министерства и ведомства изпратени, чрез лицензиран пощенски оператор и Системата за сигурно електронно връчване. Чрез Системата за електронен обмен на съобщения на държавната администрация бяха получени и изпратени 6 298 електронни писма, бяха обработени стотици електронни писма на официалната електронна поща на Агенцията.

През изминалата година обслужването на граждани и икономически оператори, чрез звената за административно обслужване на Агенцията беше с фокус повишаване на степента на удовлетвореността им от предоставяните административни услуги. Постигането на добри резултати беше предпоставено от ефикасно функциониране на бизнес процесите по предоставяне на административни услуги.

Традиционното измерване на удовлетвореността на клиентите, чрез устни, анонимни хартиени и онлайн анкети постави добри оценки за отношението и компетентността на служителите осигурява административното обслужване, а направените препоръки залегнаха в плановете за развитие на комуникационните канали на Агенция „Митници“.

ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

За 2023 г. дирекция „Правно-нормативна“ е издала 254 потвърждения по реда на РМС № 592/21.08.2018 г. и 1436 бр. удостоверения по реда на чл. 87 от ДОПК.

През 2023 година са постъпили 46 заявления за достъп до обществена информация. Най-често заявленията са подадени от граждани (26 заявления), а най-голям брой са подадени по електронен път (43 заявления). По 35 от заявленията е предоставен пълен или частичен достъп, като във всички случаи на отказ на достъп до търсената информация, същата е била класифицирана или друга защитена тайна в случаите, предвидени със закон. Заявителят е обжалвал в един от случаите на отказ.

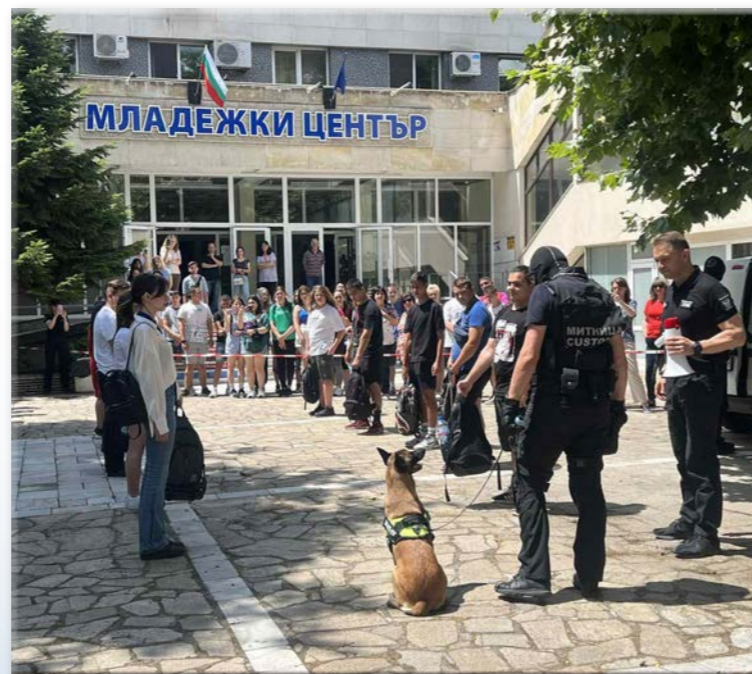
Постъпили са също така и 20 заявления за предоставяне на административна услуга, статистическа информация и др., по които заявителите са получавали търсената информация, при спазване на законите изисквания.

КОМУНИКАЦИЯ С МЕДИИТЕ

На интернет страницата на Агенция „Митници“ бяха публикувани 394 прессъобщения по актуални теми. Съставени и изпратени бяха 85 отговора на журналистически запитвания за дейността и упражнения контрол от Агенцията. През периода беше публикувана и редовно актуализирана информация от висок обществен интерес за осъществения внос на зърно и зърнени култури от Украйна, както и за износа на произведените от руски петрол енергийни продукти.

Агенция „Митници“ поддържа активната комуникация с медиите, като традиционно интересът на журналистите привличат случаи на разкрити нарушения – недекларирана валута, задържани наркотични вещества, фалшиви стоки, големи количества цигари и други. В сътрудничество с МВР и органите на прокуратурата през годината бяха организирани няколко брифинга по „горещи“ случаи.

И през тази година продължи антидрога кампанията на Агенция „Митници“ и отдел „Борба с наркотрафика“ на ТД Митница София, която се провежда сред ученици и младежи от цялата страна. През учебната 2022/2023 година инициативата „Не сте сами“ обхвана над 5000 ученици от 25 училища в 5 големи града на България.

400 деца се включиха в инициативата по повод Деня на червената панделка, която включваше и танцов флашмоб

Есенният сезон беше открит с мащабно събитие на Летище София. За единнадесети пъти 400 деца участваха в Red Ribbons Day (Денят на червената панделка), организиран от отдел „Борба с наркотрафика“ в партньорство с DEA – Американската агенция за борба с наркотиците.

През 2023 година Агенция „Митници“ информира обществеността за дейността си и чрез собственото си издание – „Митническа хроника“, а интервюта и анализи на български митнически експерти бяха публикувани в международни специализирани издания, като списанията на SELVET и Световната митническа организация.

През периода Агенция „Митници“ организира редица публични събития с международно участие. Традиционно най-голям интерес привлече ГКПП Капитан Андреево, който често беше посещаван от чужди делегации или се превръщаше в терен на международни срещи, най-големите от които бяха отразени от българските и чужди медии. Друга точка на концентрация на събития естествено бе столицата и Централно митническо управление, но домакин на част от събитията бяха и териториалните дирекции.

През 2023 г. на две публични събития задържани от Агенция „Митници“ културни ценности бяха върнати на турската страна със съдействието на Министерство на културата

МИТНИЧЕСКА *хроника*

Брой 3 и 4/2023 г.